

OPINNÄYTETYÖ
PIA-SOFIA LEHTONIEMI
KRISTIAN MÄNNISTÖ
2012

NUORET NYKYPÄIVÄN SÄÄSTÖ- JA
SIJOITUSMAAILMASSA
CASE: POHJOLAN OSUUSPANKKI

Rovaniemen
ammattikorkeakoulu
University of Applied Sciences
LUC

Liiketalouden koulutusohjelma

Rovaniemen
ammattikorkeakoulu
University of Applied Sciences
LUC

ROVANIEMEN AMMATTIKORKEAKOULU

Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala

Liiketalouden koulutusohjelma

Opinnäytetyö

**NUORET NYKYPÄIVÄN SÄÄSTÖ- JA
SIJOITUSMAAILMASSA
CASE: POHJOLAN OSUUSPANKKI**

Pia-Sofia Lehtoniemi ja Kristian Männistö

2012

Toimeksiantaja Pohjolan Osuuspankki

Ohjaaja Jorma Mölläri

Hyväksytty _____ 2012 _____

Tekijä	Pia-Sofia Lehtoniemi ja Kristian Männistö	Vuosi	2012
Toimeksiantaja	Pohjolan Osuuspankki		
Työn nimi	Nuoret nykypäivän säästö- ja sijoitusmaailmassa		
Sivu- ja liitemäärä	69 + 2		

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää nuorten käyttämiä säästö- ja sijoitusmuotoja sekä nuorten mielestä pankin parhaimpia lähestymistapoja säästämiseen ja sijoittamiseen liittyvissä asioissa. Työssä selvitettiin, mitä säästö- ja sijoitusmuotoja nuoret käyttävät, mitkä tekijät vaikuttavat nuorten säästö- ja sijoitusmuotojen valintaan. Opinnäytetyö on tehty yhteistyössä Pohjolan Osuuspankin kanssa ja siinä on pyritty tutkimaan asioita, joista olisi mahdollisimman paljon hyötyä toimeksiantajalle.

Opinnäytetyön teoriaosassa käsitellään aluksi yleisimmät säästö- ja sijoitusmuodot sekä niiden tärkeimmät ominaisuudet. Tämän jälkeen käydään läpi sijoitusmuotojen valintakriteerejä, yksilöiden kulutuskäyttäytymistä ja yritysten asiakkuusstrategiaa.

Tutkimusmenetelmänä oli kvantitatiivinen tutkimustapa, ja tutkimus toteutettiin sähköisenä kyselynä. Kyselylomake tehtiin Webropol-ohjelmalla. Kyselyssä oli monivalinta- ja asteikkokysymyksiä.

Tutkimusaineisto kerättiin Rovaniemen ammattikorkeakoulun, Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun, Lapin Yliopiston ja Lapin Ammattiopiston opiskelijoilta. Lisäksi kysely lähetettiin sähköpostitse ja sosiaalisen median välityksellä yksittäisille kohderyhmään kuuluville henkilöille.

Tutkimustuloksen mukaan noin 60 % nuorista säästää ja noin 20 % nuorista sijoittaa. Tuloksista saatiin selville, että nuorten keskuudessa ylivoimaisesti suosituin säästämiskohde on säästötili ja johdonnaisesti nuorista ei sijoitakaan. Nuorten valitessa säästö- ja sijoitusmuotoja päätökseen vaikuttavat eniten riski ja tuotto. Nuoret keskustelevat mieluiten säästämiseen ja sijoittamiseen liittyvistä asioista pankin kanssa sovitus tapaamisessa.

Avainsanat: säästäminen, sijoittaminen, sijoitusmuodot, riski, kulutuskäyttäytyminen, asiakasstrategiat

---

Author	Pia-Sofia Lehtoniemi and Kristian Männistö	Year	2012
Commissioned by	Pohjola cooperative bank		
Subject of thesis	Young people in the present world of saving and investing		
Number of pages	69 + 2		

The aim of this thesis was to discover which savings and investment products are used by young people and to find out the best ways that the bank should use in approaching young people with these matters. In the thesis we researched what savings and investment products young people had used and what influenced their choices. The thesis was conducted in co-operation with the Pohjola cooperative bank. We aimed to research cases that are as useful as possible for the bank.

The theoretical context concentrates first in the most general saving and investing products among young people. In addition, the theoretical part includes the criteria of investing, consumer behaviour and consumer strategy.

The research was compiled as a quantitative survey on the internet. The survey was carried out with a Webropol programme. The survey included multiple choice and scale questions.

The research material was gathered from young people studying at the Rovaniemi University of Applied Sciences, Kemi-Tornio University of Applied Sciences, Lapland Vocational College and from the University of Lapland. In addition the survey was carried out through social media and e-mail to the separate people who belonged to the target group

According to the results 60% of the young people were saving money and 20% were investing money. The most popular product of all was an ordinary savings account and none of the young people were investing in derivative by-products. When young people are choosing an investment product, the most influential criteria were the risks and the profits involved. Young people think that the best and most preferred way to discuss savings and investment business is an appointed meeting with the bank.

Keywords: savings, investments, investment products, risks, consumer behaviour, consumer strategy

SISÄLLYS

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO	1
1 JOHDANTO	2
2 KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY	4
2.1 SÄÄSTÄMINEN.....	4
2.2 SIJOITTAMINEN	4
2.3 SIJOITTAJA	4
2.4 SIJOITUSKÄYTTÄYTYMINEN	4
3 TALLETUSMUODOT.....	6
3.1 TALLETUKSET	6
3.2 SÄÄSTÖTILI.....	7
3.3 ASP-TILI.....	8
3.4 MÄÄRÄAIKAINEN TUOTTOTILI	9
3.5 JATKUVA TUOTTOTILI	10
4 SIJOITUSMUODOT	11
4.1 SIJOITUKSET.....	11
4.2 SIJOITUSRAHASTOT	13
4.3 OSAKKEET.....	16
4.4 JOHDANNAISET	17
5 VAKUUTUSSÄÄSTÄMISEN MUODOT	20
5.1 VAKUUTUSSÄÄSTÄMINEN	20
5.2 SIJOITUSVAKUUTUS	21
5.3 ELÄKEVAKUUTUS.....	21
6 SIJOITUSASUNNOT	24
7 SIJOITUSMUOTOJEN VALINTAKRITEERIT.....	25
7.1 TAUSTATEKIJÄT	25
7.2 TUOTTO JA RISKI.....	25
7.3 MARKKINARISKIT	28
8 KULUTUSKÄYTTÄYTYMINEN	30
8.1 KULUTTAJAN KULUTUSKÄYTTÄYTYMINEN	30
8.2 KULUTUSKÄYTTÄYTYMISEEN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT	32
8.3 NUORTEN KULUTUSKÄYTTÄYTYMINEN	33
9 ASIAKKUUSSTRATEGIA	35
9.1 ASIAKKUUSSTRATEGIAN LÄHTÖKOHDAT.....	35
9.2 NUORTEN ASIAKKUUSSTRATEGIAT	36
10 TUTKIMUS NUORTEN SÄÄSTÄMISESTÄ JA SIJOITTAMISESTA.....	38
10.1 TUTKIMUSAINEISTO JA – MENETELMÄT	38
10.2 TUTKIMUKSEN TULOKSET	42
10.2.1 Taustatiedot.....	42
10.2.2 Sijoitusmuodot.....	45
10.2.3 Kulutusikäyttäytyminen.....	50
10.3 TULOSTEN JOHTOPÄÄTÖKSET.....	53
11 POHDINTA	60
LÄHTEET	63
LIITTEET	69

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

KUVIO 1. SIOITTAJAN NELJÄ TÄRKEINTÄ KYSYMYSTÄ	11
KUVIO 2. RAHASTOPÄÄOMAN JAKAUTUMINEN SUOMESSA MAALISKUUSSA 2011	15
KUVIO 3. ELÄKEVAKUUTUKSIEN OMINAISUUDET	22
KUVIO 4. SIOITUSMUOTOJEN RISKI JA TUOTTO	26
KUVIO 5. CAPM- KAAVIO	27
KUVIO 6. KULUTUSKÄYTTÄYTYMISEN ARVIOINTI.....	30
KUVIO 7. MASLOW'N TARVEHIERARKIA.....	31
KUVIO 8. VASTAAJIEN IKÄ JA SUKUPUOLI.....	42
KUVIO 9. VASTAAJIEN SOSIAALINEN ASEMA.....	43
KUVIO 10. VASTAAJIEN PÄÄASIAALLINEN PANKKISUHDE	44
KUVIO 11. NUORTEN SÄÄSTÄMISEN JA SIOITTAMISEN ALOITTAMINEN.....	45
KUVIO 12. NUORTEN KÄYTÖSSÄ OLEVAT SÄÄSTÖ- JA SIOITUSMUODOT	46
KUVIO 13. NUORTEN TIETÄMYS ERI SIOITUSMUODOISTA	47
KUVIO 14. NUORTEN SÄÄSTÄMINEN JA SIOITTAMINEN LÄHITULEVAISUUDESSA	48
KUVIO 15. NUORILLE KUUKAUSITTAIN JÄÄVÄ YLIMÄÄRÄINEN RAHA	50
KUVIO 16. NUORTEN SÄÄSTÄMISEN TAI SIOITTAMISEN RAHOITUS	51
KUVIO 17. MIELUISIN PANKIN YHTEYDENOTTOTAPA NUORTEN MIELESTÄ	52
KUVIO 18. SÄÄSTÄMISEN JAKAUTUMINEN NUORTEN NAISTEN JA MIESTEN VÄLILLÄ	53
KUVIO 19. SIOITTAMISEN JAKAUTUMINEN NUORTEN NAISTEN JA MIESTEN VÄLILLÄ	53
TAULUKKO 1. TAPIOLAN SÄÄSTÖTILIN KORKO.....	8
TAULUKKO 2. MÄÄRÄAIKAISTALLETUSTEN KORKOVERTAILU 10 000 EUROLLE.....	10
TAULUKKO 3. VASTAAJIEN KOULUTUS	43
TAULUKKO 4. SIOITUSMUOTOJEN VALINTAAN VAIKUTTAVAT VALINTAKRITEERIT	49
TAULUKKO 5. PANKKIEN ASIAKKAIDEN TIETÄMYS ERI SÄÄSTÖ- JA SIOITUSMUODOISTA	55
TAULUKKO 6. SÄÄSTÖ- JA SIOITUSMUOTOJEN JAKAUTUMINEN IÄN MUKAAN	56
TAULUKKO 7. PANKKIEN ASIAKKAIDEN KÄYTTÄMÄN SÄÄSTÄMIS- JA SIOITUSMUODOT ...	57
TAULUKKO 8. RISKIN JA TUOTON VAIKUTUS SIOITUSMUOTOJEN VALINTAAN	57
TAULUKKO 9. SÄÄSTÖÖN JÄÄVÄN RAHAN SUHDE SÄÄSTÖ- JA SIOITUSMUOTOIHIN.....	58

1 JOHDANTO

Rahaa voi säästää ja sijoittaa monella eri tapaa. Yksi laittaa 20 euroa joka kuukausi sijoitusrahastoon, toinen ostaa yksiön Rovaniemen keskustasta ja vuokraa sitä ja kolmas sijoittaa varansa Nokian osakkeisiin. Suurin osa sijoittajista on säästäjiä, koska sijoittamisen alkuun pääsemiseen tarvitaan pääomaa. Kaikki säästäjät eivät kuitenkaan ole sijoittajia, koska osa säästäjistä ainoastaan makuuttaa rahojaan pankkitilillä tai matalan riskin rahastoissa. (Hämäläinen 2005, 15.)

Opinnäytetyön aiheena on nuorten säästäminen ja sijoittaminen. Valitsimme aiheen, koska maailmantaloudellinen tilanne on tällä hetkellä epävakaa ja lehdistä saa joka päivä lukea kielteisiä talousuutisia. Halusimme selvittää, millainen suhtautuminen nuorilla on tällä hetkellä säästämiseen ja sijoittamiseen. Nykypäivänä korostetaan paljon säästämistä pahan päivän varalle ja oman rahan säästäminen aloitetaan yhä nuorempana. Moni opiskelija työskentelee opiskelun ohella, jolloin ylimääräistä rahaa saattaa kertyä. Halusimme selvittää, jääkö tästä ylimääräisestä rahasta osaa säästämiseen ja sijoittamiseen. Mielenkiintoa aihetta kohtaan lisäsi myös, että lukeudumme itsekin opinnäytetyön kohderyhmään eli 18–26-vuotiaisiin nuoriin ja olemme molemmat rahoitusosalalla töissä.

Aiheesta on vähän tutkimustietoa ja yleensä aiheet koskevat nuorten ostokäyttäytymistä ja kulutustottumuksia. Aiheemme eri osa-alueista on aiemmin tehty opinnäytetöitä ja tutkimuksia. Esimerkiksi Kemi-Tornion ammattikorkeakoulussa on vuonna 2001 tehty opinnäytetyö Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun 18–30-vuotiaiden opiskelijoiden sijoituskohteista (Marttala–Tervaniemi 2001) ja Laurean ammattikorkeakoulussa on tehty vuonna 2010 opinnäytetyö nuorten sijoittamisesta (Aakula 2010). Finanssialan keskusliitto on myös tehnyt useina vuosina tutkimuksia nuorten rahankäytöstä ja sijoitusrahastoista (Finanssialan keskusliitto 2009). Tässä opinnäytetyössä yhdistyvät nuorten sijoituskohteet ja kulutuskäyttäytyminen.

Tavoitteenamme oli saada Pohjolan Osuuspankille konkreettista tietoa nuorten käyttämistä säästö- ja sijoitusmuodoista sekä lähestymistavoista, joiden myötä nuoria olisi helpointa lähestyä säästämiseen ja sijoittamiseen liittyvissä

asioissa pankin puolelta. Rajataksemme opinnäytetyön laajuutta emme käsittele sijoitusmuotojen verotusta ja lainsäädäntöä. Lisäksi sijoitusmuodoista jätimme ulkopuolelle joukkovelkakirjalainat ja osakeindeksilainat, koska ajattelimme niiden olevan vieraita ja turhan erikoisia sijoitusmuotoja nuorille.

Opinnäytetyön päättökäsittelemänä on selvittää, mitä sijoitusmuotoja nuoret käyttävät. Osatutkimuskäsittelemä on kolme: mitkä tekijät vaikuttavat sijoitusmuotojen valintaan, kuinka paljon nuorella jää ylimäärästä rahaa kuukausitasolla säästämiseen ja sijoittamiseen ja millä tavalla pankin tulisi lähestyä nuoria säästämis- ja sijoitusasioissa.

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Pohjolan Osuuspankki, joka toimii 13 kunnan alueella Lapin läänissä. Asiakkaita palvelee 14 konttoria sekä internet- ja puhelinpalvelu. Pohjolan Osuuspankki tarjoaa asiantuntijapalvelua rahoitus-, sijoitus-, vakuutus- ja lainopillisissa palveluissa. Pohjolan Osuuspankki on osa OP-Pohjola-ryhmää, joka on Suomen suurin finanssiryhmä. (OP-Pohjola-ryhmä 2011a.)

Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena eli määrällisenä tutkimuksena sähköisen kyselylomakkeen avulla. Valitsimme tämän tutkimusmuodon, koska tutkimuskäsittelemien ratkaisemiseksi tarvitsemme suuren otannan. Kvalitatiivisin menetelmin suuren otannan analysointi olisi tämän opinnäytetyön puitteissa lähes mahdotonta. Lisäksi kvalitatiivisin menetelmin emme olisi saaneet yleistä kuvaa nuorten säästämisestä ja sijoittamisesta, vaan tutkimus olisi jäänyt muutamien haastateltavien vastausten varaan.

Säästäminen ja sijoittaminen ovat aiheena ajankohtainen niin nuorille kuin aikuisillekin. Jokainen pohtii joskus raha-asioitaan, silloin säästäminen ja sijoittaminen tulevat eteen, ja aloitetaan sijoitussuunnitelman laatiminen. Miettiessä sijoittamista tietämys eri säästö- ja sijoitusmuodoista voi olla vaillinaista ja riskinotto saattaa pelottaa. Tämän tutkimuksen avulla saadaan ratkaisu- ja edellä mainittuihin ongelmiin. Lisäksi Pohjolan Osuuspankki saa kallisarvoista tietoa tutkimusosioista, jonka avulla he voivat kehittää nuorille suunnattuja säästö- ja sijoituspalveluitaan.

2 KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY

2.1 Säästäminen

Säästämisen tavoitteena on, että rahaa jää käytön jälkeen yli (Hämäläinen 2005, 15). Säästäminen on myös kulutusmahdollisuuksista luopumista myöhemmin käytettäväksi (Poikonen–Silvola 2010, 27). Lisäksi se tarkoittaa, että laitetaan rahaa sivuun ilman sen kummempaa tuottotavoitetta. Talletukset ovat yleisin tapa säästää. (Pesonen 2011, 11.) Säästämisessä on tärkeintä eliminoida inflaation vaikutus eli saada rahalle ainakin sen verran tuottoa, että se kattaa rahan arvon laskun.

2.2 Sijoittaminen

Sijoittamisella tarkoitetaan, että säästyneet rahat laitetaan ”poikimaan” eli tuottamaan, kasvamaan korkoa ja arvoa (Hämäläinen 2005, 15). Sijoittaminen on myös sijoituskohteiden ostoa, hallussapitoa ja myymistä tarkoituksena tehdä voittoa. Tässä on keskeistä tavoiteltava tuotto ja siihen liittyvä riski. Riskiä ei voida kokonaan poistaa, eikä sitä kannatakaan tehdä, koska sen kääntöpuolena on tuotto. Riskiä voidaan pyrkiä hallitsemaan hajauttamalla sijoituskohteet riittävästi. Sijoittamisen voi tiivistää kolmeen asiaan: hallitse riskit, optimoi tuotot, huomioi kulut. (Pesonen 2011, 11.)

2.3 Sijoittaja

Sijoittajat ovat yksityishenkilöitä, yrityksiä, pankkeja, vakuutuslaitoksia, säätiöitä ja muita yhteisöjä. Sijoittajat omistavat erilaisia arvopapereita tai osuuksia yrityksistä. Sijoittajat pyrkivät saamaan mahdollisimman suuren tuoton sijoitetulle pääomalle (Pesonen 2011, 194.)

2.4 Sijoituskäyttäytyminen

Yksittäisen sijoittajan käyttäytymistä pidetään rationaalisena eli vaihtoehdot arvioidaan tarkasti ja päätökset tehdään järjellä. Sijoittajan täytyy uskoa omaan ammattitaitoon silloinkin, kun kyse on puhtaasta sattumasta. Sijoittajat oppivat parhaiten omista onnistumisistaan ja virheistään. Yhtenä ongelmana on vaikeus hyväksyä tappiot. Sijoittajat myyvät mieluummin osakkeita, joiden arvo on nousussa kuin sellaisia, joiden arvo on laskussa. Heidän täy-

tyy osata katkaista tappiot ajoissa ja antaa voittojen virrata. (Hoppu 2004, 64–65.) Sijoituskäyttäytymiselle tyypillistä on rajallinen kyky analysoida tietoa ja tehdä järjestelmällisiä päätöksiä. Viime vuosituhaten lopussa sijoituskäyttäytyminen kehittyi, kun erilaisia teoreettisia malleja ja empiirisiä tutkimuksia julkaistiin johtavissa talouslehdissä. (Kyröläinen 2007, 11.)

3 TALLETUSMUODOT

3.1 Talletukset

Talletuksissa solmitaan sopimus, jossa palveluntarjoaja sitoutuu säilyttämään tallettajan omaisuutta palkkiota vastaan. Talletustilejä on useita eri tilanteisiin ja tarkoituksiin. Tallettajalla on mahdollisuus valita esimerkiksi säästötili, ASP-tili, määräaikainen tuottotili tai jatkuva tuottotili. Talletusten tuotto määräytyy koroista. Korkotuotto riippuu kohdetuotteesta, sen kehityksestä, yleisestä korkotasosta, inflaatiosta sekä mahdollisista talletus- ja säästösopimuksista koskevista lainmuutoksista. (Talletuskorkovertailu.fi 2011.) Talletusten suurimpana riskinä pidetään inflaatiota. Niin kauan kuin talletuksen korkotuotto ylittää inflaation, talletus voidaan lukea hyväksi sijoitukseksi. (Nordea 2011.)

Tilille säästäminen on helppoa ja vaivatonta, eikä se vaadi suurempia toimenpiteitä säästäjältä. Tallettaminen sopii henkilöille, jotka arvostavat varmaa ja turvallista tuottoa. Siitä saatava korkotuotto tiedetään jo etukäteen ja koron suuruus vaihtelee tilimuodosta riippuen. Säästämällä varaudutaan yllättäviin menoihin tai toteutetaan unelmia, huolimatta siitä, ovatko tavoitteet rahallisesti pieniä tai suuria. Talletukset sopivat sekä lyhyt- että pitkäaikaiseen säästämiseen. (OP-Pohjola-ryhmä, 2011a.) Pankkitallettajat voidaan jakaa kahteen ryhmään: tallettajiin, jotka arvostavat likviditeettiä eli varojen helppoa nostoa ja sijoittavat esimerkiksi säästö- ja jatkuvan tuotontileille, sekä tallettajiin, jotka arvostavat korkeampaa tuottoa likviditeetin sijaan ja tallettavat määräaikaisille tuottotileille. (Niinimäki 2000, 81.)

Jokaisella talletuksella on talletussuoja. Talletussuoja tarkoittaa, että tilinomistaja saa kaikissa oloissa talletuksensa korkoineen takaisin (Nordea 2011). Suomessa toimiluvan saaneet talletuspankit kuuluvat Talletussuojarahastoon. Talletussuojarahasto on perustettu pankkien asiakkaiden turvaksi. Sen tehtävänä on turvata pankin tallettajien saatavat pankilta, mikäli pankki ei itse pysty maksamaan tallettajilleen. Pankkitilillä olevat rahat ovat suojattuja 100 000 euroon asti, vaikka pankki menisi konkurssiin tai ajautuisi muuten maksukyvyttömyystilaan. (Talletusrahasto 2011.) Talletussuojan yläraja nousi Suomessa vuoden 2011 alusta 100 000 euroon aiemmasta 50 000 eurosta.

Muutos perustuu EU-direktiiviin, jolla kaikille jäsenvaltioille säädetään sama talletussuojan yläraja. (Sampopankki 2011.)

Talletusten korot ovat tilimuodosta riippuen kiinteitä tai vaihtelevia. Kiinteä tarkoittaa, että korko määrätään tilin aukaisuhetkellä ja se pysyy samana tilin olemassaolon ajan. Vaihtelevat korot on sidottu yleensä Euribor-viitekorkoon tai pankkien omiin Prime-viitekorkoihin. Euribor on euroalueen rahamarkkinoiden viitekorko. Euribor noteerataan eripituisille ajanjaksoille, esimerkiksi 3, 6 ja 12 kuukauden ajanjaksoille. Prime on pankkien oma viitekorko, joka nousee ja laskee seuraten yleistä korkokehitystä. Primella ei ole ennalta määriteltyä muutossykliä eikä muuttumisen ajankohtia ole määritelty etukäteen. (OP-Pohjola-ryhmä 2011b.)

3.2 Säästötili

Säästötili on tilimuotoinen pankkitalletus, jossa on käyttötiliä parempi korko ja, joka on tarkoitettu etupäässä säästämistä varten (Rekonen 2003). Säästötilille säästäminen on turvallista, helppoa ja järkevää. Se on pitkäkestoinen ja turvallinen sijoitusmuoto. Talletuksia säästötilille voi tehdä kertaluontoisena tai useissa pienemmissä erissä, ja säästötili on käytössä niin kauan kuin asiakas itse haluaa. Säästötilille ei voida liittää korttia, mutta pankit tarjoavat rajoitetun määrän maksuttomia nostoja. Esimerkiksi OP-Pohjola-ryhmällä on säästötilille neljä maksutonta nostoa vuodessa. (OP-Pohjola-ryhmä 2011c.)

Pankkipalveluiden tarjoaja määrää, lasketaanko säästötilille korko joka kuukauden alimmalle saldolle vai päiväsaldolle. Esimerkiksi OP-Pohjola-ryhmässä talletuskoron laskentaperuste on arvopäivittäinen kalenterikuukauden alin saldo. Talletuskorko lasketaan todellisten päivien mukaan, jossa koron jakajana on luku 360. Talletuskorko ja mahdollinen lisäkorko liitetään pääomaan vuosittain. Lisäkorkoa maksetaan, mikäli kalenterivuoden aikana ei ole tehty nostoja. (OP-Pohjola-ryhmä 2011d.) Tapiolassa säästötilin korko maksetaan päiväsaldon mukaan eli kuukauden jokaiselle päivälle erikseen. Taulukosta 1 näkee, kuinka säästötilin korko kasvaa portaittain tilin saldon kasvaessa. (Tapiola-ryhmä 2011a.)

Taulukko 1. Tapiolan säästötilin korko (Tapiola-ryhmä 2011a)

Tilin saldo	Tilin korko
0 – 4999,99 euroa	Prime – 1,75 prosenttiyksikköä
5 000 – 24 999,99 euroa	Prime – 1,25 prosenttiyksikköä
25 000 euroa tai enemmän	Prime – 0,75 prosenttiyksikköä

Säästötili on helpoin keino erottaa päivittäiset raha-asiat käyttötililtä. Säästötiliä avattaessa kannattaa tehdä säästösuunnitelma, jonka avulla säästämistä tulee selkeämpää ja tavoitteeseen pääseminen on helpompaa. Säästösuunnitelman toteuttamiseen voidaan käyttää säästösopimusta, jossa palkkatililtä siirrettään automaattisesti kuukausittain tietty summa rahaa säästötilille.

3.3 ASP-tili

ASP- eli asuntosäästöpalkkiojärjestelmä on valtion luoma järjestelmä, jolla kannustetaan ja helpotetaan ensimmäisen oman asunnon hankintaa. ASP-tilin kautta säästölle saadaan nykyisiin korkoihin nähden korkea tuotto ja laina edullisilla ehdoilla. ASP-sopimuksen voi tehdä 18–30-vuotias, joka ei omista tai ole aikaisemmin omistanut asuntoa. Aviopuolisot voivat yhdessä ryhtyä ASP-säästäjiksi, vaikka toinen heistä olisi yli 30-vuotias. Kun asiakas on säästänyt 10 % ostettavan asunnon hinnasta, pankki myöntää 90 % lainaa valtion takaamana. Tälle lainalle on mahdollista saada myös valtiolta korkotukea, jossa valtio maksaa osan koroista. (OP-Pohjola-ryhmä 2011e.) Korkotuettua lainaa on mahdollista saada Helsingissä 145 000 euroa, Espoossa, Kauniaisessa ja Vantaalla enintään 125 000 euroa ja muualla Suomessa enintään 100 000 euroa. (OP-Pohjola-ryhmä 2011f.)

ASP-tilin säästöjen korko on 1 % ja lisäkorko on vähintään 2 %. ASP-säästötilin korko ja lisäkorko ovat verovapaita, jos kaikki ASP-ehdot täyttyvät. Näistä asioista sovitaan tarkemmin ASP-sopimuksessa. (Taloustaito.fi 2009.)

ASP-tiliä avattaessa tehdään henkilökohtainen säästösuunnitelma, jossa sovitaan talletuserien lukumäärästä ja suuruudesta. Tilille pitää tallettaa neljännesvuosittain 150–3 000 euroa. Talletuseriä tulee olla vähintään kahdeksan, joten säästöaika on lyhyimmillään noin kaksi vuotta. (Taloustaito.fi 2009.)

Mikäli ASP-tililtä nostetaan varoja ennen sopimuksen ehtojen täyttymystä, ASP-sopimus purkautuu (Valtionkonttori 2009).

ASP-tili on järkevä sijoitusmuoto nuorille, koska siinä on konkreettinen kohde ja hyvä tuotto. Nykyään vain harvoissa säästömuodoissa saadaan vähintään 3 %:n korko. Lisäksi valtion 90 %:n lainatakaus on erinomainen mahdollisuus itsenäisille nuorille, joilla muuta takausta ei välttämättä olisi. Asunto itsessään on jo hyvä sijoituskohde. Valtionkonttorin myöntämän asuntosäästöpalkkion myötä ASP-tilien suosio on hieman kasvanut. (Keski-suomalainen 2009.)

3.4 Määräaikainen tuottotili

Määräaikainen tuottotili on turvallinen ja varmatuottoinen tapa säästää. Tilille talletetaan tietty summa rahaa ennalta sovitulle ajalle. Talletusaika voi olla esimerkiksi 3, 6, 12 tai 24 kuukautta. Talletus on käytettävissä korkoineen, kun sovittu määräaika on kulunut. Määräaikaisella tuottotilillä on käyttötiliä parempi korko ja se on aina tiedossa etukäteen. (OP-Pohjola-ryhmä 2011g.) Määräaikaistalletuksessa saa nykyisen inflaatiovauhdin aikana inflaatio suo- jan eli talletuksen arvo ei alene, koska korkotuotto ylittää inflaation (Rekonen 2003).

Määräaikaistalletus on säästö- ja sijoitustiliä sitovampi, mutta myös tuotta- vampi vaihtoehto. Etenkin isoja summia tilillään pitävän kannattaa harkita tätä sijoitusmuotoa. (Taloussanomien 2010.) Määräaikainen tuottotili on hyvä sijoitusmuoto, kun säästää esimerkiksi omistusasuntoa varten. Säästettäessä määräaikaiseen tuottotiliin on hyvä tietää, ettei varmasti tarvitse talletettavia varoja määräaikaisuuden aikana.

Jokainen pankki määrittelee määräaikaiselle tuottotilille oman korkonsa ajan- jaksosta riippuen. Taulukosta 2 löytyy muutaman Suomessa toimivan pankin määräaikaistilien korot eri talletusajoille.

Taulukko 2. Määräaikaistalletusten korkoprosenttien vertailu sijoitussummalle 10 000 euroa. 25.8.2011 (vrt. Korkovertilu.fi 2011)

Pankki	3 kk	6kk	12kk	24kk	Keskiarvo
S-Pankki	1,53	1,75	2,5	2,5	2,07
Tapiola Pankki	1,44	1,74	2,53	2	1,9275
OP-Pohjola-ryhmä Helsingin OP	1,48	1,69	2,38	1,98	1,8825
Nordea	1,3	1,7	2,35	2,1	1,8625
Sampopankki	1,35	1,75	2,3	-	1,8
Handelsbanken	1,4	1,65	2	-	1,6833

Määräaikaista tuottotiliä ei pääsääntöisesti pysty purkamaan, ellei kyseessä ole poikkeuksellisen painava syy. Tällaisia ovat esimerkiksi kuolemantapaus, vakava sairastuminen tai muu perheolosuhteissa tapahtunut muutos, joka merkittävästi heikentää asiakkaan taloudellista toimeentuloa. (Tapiola-ryhmä 2011b.)

3.5 Jatkuva tuottotili

Jatkuva tuottotili on turvallinen, riskitön ja varma sijoituskohde suuremmille rahasummille. Tarvittaessa rahat saadaan heti käyttöön, eikä säästäjän tarvitse sitoutua tietyn mittaiseen säästöaikaan. Tilille on mahdollista tallettaa rahaa myös tilin avauksen jälkeen, toisin kuin esimerkiksi määräaikaissa tuottotilissä. Jatkuva tuottotili on hyvä sijoitusmuoto, kun ei halua sitoa suurempaa rahasummaa määräaikaaisuuteen, mutta haluaa sijoitukselleen parempaa tuottoa kuin käyttötilitä. (OP-Pohjola-ryhmä 2011h.)

Jatkuvassa tuottotilissä varoille saa korkoa heti ensimmäisestä päivästä lähtien. Korko lasketaan päiväsaldoille eli vaikka varoja nostaisi kalenterikuukauden aikana, ei menetä koko kuukauden korkoja. (OP-Pohjola-ryhmä 2011h.)

4 SIJOITUSMUODOT

4.1 Sijoitukset

Viime vuosina erilaisten sijoituskohteiden määrä on lisääntynyt. Sijoittajalla on valinnanvaraa eri sijoitusmuodoissa. Erilaiset sijoitusmuodot eroavat toisistaan ominaisuuksien ja kuluksen osalta. Siksi eri sijoitusmuotoja on vaikea vertailla keskenään. Tärkeimmät erottavat tekijät ovat kuitenkin sijoitukseen liittyvä tuotto-odotus ja riski. Suurten tuottojen tavoittelu merkitsee myös suuria riskejä. (Hoppu 2004, 45.)

Sijoittajan olisi hyvä miettiä ja suunnitella omaa sijoittamistaan, ennen kuin hän tekee sijoituspäätöksiä. Sijoitusmuotoa valittaessa voi käyttää apuna kuviossa 1 olevia kysymyksiä.

Kuvio 1. Sijoittajan neljä tärkeintä kysymystä (Puttonen–Repo 2007, 19–25)

Sijoitussalkun hajauttaminen on yksi tärkeimmistä asioista riskienhallinnassa. Lähtökohtana on, että mitä enemmän sijoituksia on hajautettu, sitä pienempi riski siihen sisältyy. Hajauttaminen tarkoittaa varallisuuden sijoittamista useisiin eri sijoituskohteisiin, kuten esimerkiksi osakkeisiin, rahastoihin tai muihin arvopapereihin. Riskiä voi pienentää edelleen hajauttamalla sijoitussalkussa olevat sijoituskohteet useampaan eri arvopaperiin. (Kallunki–Martikainen–Niemi 2007, 60.) Osakesijoittamisen hajauttamisen nyrkkisääntönä on, etteivät yhden yrityksen osakkeet saa edustaa yli kymmentä prosenttia osa-

kesalkun arvosta (Pörssisäätiö 2006). Sijoittajan tuottotavoitteen ja riskitason selvittyä tulee miettiä varojen allokaatiota. Tällä tarkoitetaan sijoittajan varallisuuden ja sijoitustavoitteiden huomioonottamista varojen hajautuksessa. (Hoppu 2004, 64.)

Sijoittaminen on hyvä tapa kerätä lisää varallisuutta, mutta se on myös kiehtova harrastus. Harrastajaansa sijoittaminen palvelee monin tavoin: varallisuus kasvaa, taloustieto kasvaa, ja usein osakkeen omistajana saa myös muita etuja. Nykyisiltä sijoitusmarkkinoilta löytyy tuotteita kaikenlaisille sijoittajille. Aktiivisille ammatti- ja harrastesijoittajille sopii parhaiten osakesijoittaminen. Tällaiseen sijoitusmuotoon sijoittaminen merkitsee suurempia riskejä ja tuotto-odotuksia sekä talouden ja pörssien reaaliaikaista seuranta. Onneksi markkinoilta löytyy sijoitusmuotoja myös vähemmän aktiivisille sijoittajille. Heille sopivat paremmin erilaiset pankki- ja rahastoyhtiöiden ylläpitämät rahastot, joiden tuotto-odotukset ovat yleensä paremmat kuin talletuksilla. Sijoittaja voi valita, laittaako esimerkiksi joka kuukausi 20 euroa sijoitusrahastoon vai sijoittaako suuremman summan osakkeisiin.

Yleensä konkreettinen sijoittaminen alkaa pankin kautta. Vaihtoehtoina on varata tapaaminen sijoitusasiantuntijan kanssa tai tehdä verkkopankista pyyntö sijoituspalveluiden avaamiseen. Sijoitusasiantuntijalta saa neuvoja ja ratkaisuja sijoitusasioissa. Suurempaa sijoituspääomaa sijoittaville pankit tarjoavat Private Banking -palvelua.

Monella huijauksen kohteeksi joutuneella on riskinottohalua ja -kykyä. Menestyvä huijari aistii helposti uhrinsa heikkoudet ja hyödyntää niitä. Sijoitushuijauksista on useita varoittavia esimerkkejä, joissa suuriin tuottoihin päästään suhteellisen pienellä riskillä. Kuuluisin suomalainen pyramidihuijaus oli WinCapita, johon kokeneetkin sijoittajat lankesivat. WinCapitan toiminta perustui valuuttakauppaan, jossa sen pääperiaatteet jäivät monelle sijoittajalle hämäräksi. Vastaavanlainen kansainvälinen pyramidihuijaus oli amerikkalaisen Madoffin rahasto, jossa sijoittajat saivat tasaiset ja hyvät tuotot kaikissa markkinaolosuhteissa. Jopa monet pankit sijoittivat Madoffin rahastoon. Madoffin rahastoon luotettiin, koska rahasto toimi SEC:n (Yhdysvaltain markkinaoikeuden) valvonnan alla ja sen perustaja Bernard Madoff oli teknologiapörssi Nasdaqin entinen puheenjohtaja. (Pesonen 2011, 161–166.)

Sijoittamisessa kannattaa aina olla varovainen. Ennen sijoittamista kannattaa selvittää omat lähtökohdat, riskinsietokykynsä ja aikataulunsa. Koskaan ei kannata sijoittaa sellaiseen, mitä ei ymmärrä. Mikäli sijoitus tuntuu liian hyvältä ollakseen totta, sitä se ei luultavasti olekaan. Jos sijoitukseen luvataan valtavat tuotot, siihen täytyy liittyä myös valtavat riskit.

4.2 Sijoitusrahastot

Sijoitusrahasto on osakkeista ja muista arvopapereista koostuva kokonaisuus, jonka omistavat siihen sijoittaneet yksityiset henkilöt, yhteisöt ja säätiöt osuuksiensa suhteessa (Puttonen–Kivisaari 1997, 26). Niiden toimintaperiaate on yksinkertainen. Sijoittajien varoja kerätään yhteen ja varat sijoitetaan eri arvopapereihin, jotka muodostavat rahaston. Rahastot jakaantuvat yhtä suuriin osiin, jotka oikeuttavat yhtäläiset osuudet rahastossa olevaan osuuteen. (Puttonen–Repo 2003, 52.)

Sijoitusrahastojen etuna on, että piensijoittajakin pääsee pienellä summalla mukaan sijoitusmaailmaan, eikä sijoittaminen vaadi suurempia toimenpiteitä. Erityinen osakeyhtiömuotoinen rahastoyhtiö hoitaa sekä sijoittamisen että sijoitusten hallinnoinnin. (Pesonen 2011, 113.) Teoreettisesti rahastosijoitus on sama kuin pankkisiirto. Omalta pankkitililtä siirretään tietty summa rahaston tilille ja siirron yhteydessä rahastoyhtiö pyytää sijoittajan perustiedot. Rahastomerkinnän jälkeen sijoittaja omistaa osuuden rahastosta siinä suhteessa, kuin on siihen sijoittanut. Rahasto-osuuden lunastus on yhtä helppoa kuin sen merkintä. Tämän yksinkertaisempaa ei sijoittaminen enää voi olla. (Puttonen–Repo 2003, 71.) Piensijoittajan kannattaa ennen sijoitusrahaston merkintää selvittää seuraavia asioita: rahaston sisältö, vertailuindeksi, kaikki palkkiot, tuottohistoria, keskeiset riskiluvut ja salkun hoitaja sekä hänen kokemuksensa rahaston hoidosta. (Pesonen 2011, 119.)

Sijoitusrahastot ovat suosittuja, koska ne ovat helppohoitoisia, niistä löytyy paljon tietoa ja niitä on vaivatonta vertailla. Tämä sijoitusmuoto ei vaadi aktiivista talouden seurantaa vaan ammattilaiset hoitavat sen osuuksien omistajien puolesta. (Pesonen 2011, 117.) Sijoitusrahastot edustavat matalan riskin ja matalan tuotto-odotuksen kombinaatiota. Ne sopivat erityisesti sijoittajille, jotka haluavat tasaista tuottoa matalalla riskillä ja hyvällä likviditeetillä. (Puttonen–Kivisaari 1997, 47.) Sijoitusrahastoista maksetaan merkintä-, lunastus-

ja hallinnointipalkkioita. Nämä palkkiot vaihtelevat suuresti eri rahastojen ja rahastoyhtiöiden välillä. (Puttonen–Repo 2003, 54–55.)

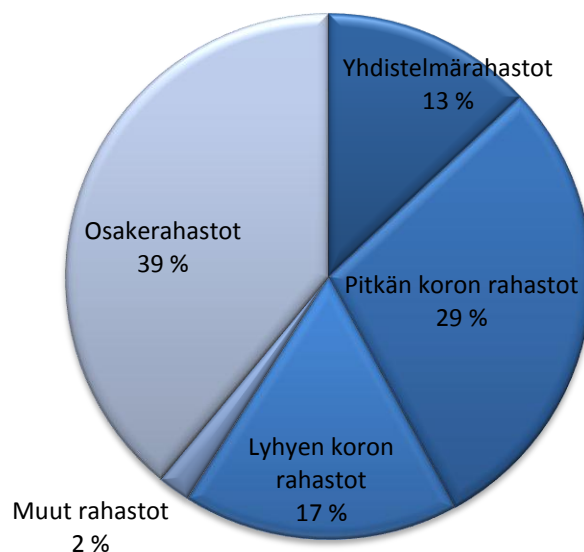
Sijoitusrahastoja voidaan jaotella erilaisilla kriteereillä, mutta yleisimmin ne luokitellaan sen mukaan, millaisiin instrumentteihin niissä olevat varat sijoitetaan (Puttonen–Kivisaari 1997, 21). Rahastoluokkia ovat korkorahastot, osakerahastot, yhdistelmärahastot ja muut rahastot.

Korkorahastot jaotellaan sijoituskohteittensa juoksuajan mukaan lyhyen koron, keskipitkän koron ja pitkä koron rahastoihin (Pesonen 2011, 127). Juoksuajalla tarkoitetaan joukkolainan laina-aikaa, jolloin laina maksetaan takaisin (Pörssisäätiö 2008).

Lyhyen koron rahastot eli rahamarkkinarahastot sijoittavat varansa lyhyen koron sijoituksiin, kuten valtion, kuntien, pankkien tai yritysten korkopapereihin, joiden jäljellä oleva laina-aika on enintään vuoden mittainen. Rahaston tavoitteena on pitkällä aikavälillä ylittää kolmen kuukauden Euribor-koron tuotto. (Puttonen–Repo 2003, 63.) Keskipitkän koron rahastot sijoittavat sekä lyhyt- että pitkäaikaisiin korkoinstrumentteihin sen mukaan, millaiset tuotto-odotukset korkomarkkinoilla on. Keskipitkän koron rahastot ovat siis eräänlaisia yhdistelmä-korkorahastoja. (Pesonen 2011, 129.) Pitkän koron rahastot eli joukkolainarahastot sijoittavat rahansa pitkän koron sijoituksiin, kuten valtion, julkisyhteisöjen tai yritysten liikkeelle laskemiin joukkolainoihin, joiden juoksu-aika on yli vuosi. (Pesonen 2011, 129.)

Suurin osa Suomen rahastopääomasta on osakerahastoissa ja toiseksi suurin osuus on pitkän koron rahastoissa. Kuviosta 2 näkee tarkat prosenttiosuudet rahastopääoman jakautumisesta maaliskuussa 2011.

Rahastopääoman jakautuminen Suomessa 3/2011

Kuvio 2. Rahastopääoman jakautuminen Suomessa maaliskuussa 2011 (ks. Pesonen 2011, 128)

Osakerahastot sijoittavat pääasiassa osakkeisiin. Ne voidaan jaotella monin eri tavoin, esimerkiksi sijoituskohteiden maantieteellisen sijainnin mukaan, yhtiöiden toimialan mukaan, jonkun tietyn sijoitustyylin mukaan tai yhtiöiden koon perusteella. Sijoitusmaita voivat olla esimerkiksi Suomi, Pohjoismaat, Eurooppa, Aasia, koko maailma tai kehittyvät markkinat. Toimialakohtaiset osakerahastot voivat erikoistua esimerkiksi metsäteollisuuteen, lääketeollisuuteen, biotekniikkaan tai teknologiaan. Sijoitustyyliä voivat olla esimerkiksi arvo-osakkeet, osinkoyhtiöt, kasvuosakkeet tai käänneyhtiöt. (Erola 2009, 22.) Osakerahastot voivat sijoittaa tiettyntyyppisiin tai kokosiin yhtiöihin, esimerkiksi suuriin ja maailmanlaajuisesti toimiviin yrityksiin eli blue chip- yhtiöihin tai pieniin ja keskisuuriin yrityksiin eli small cup- yhtiöihin. Osakerahastojen tuottotavoite on ylittää tietyn alueen osakeindeksi tai toimialaindeksi. (Puttonen–Repo 2003, 65–66.)

Yhdistelmärahastot sijoittavat sekä osakkeisiin että korkoa tuottaviin kohteisiin ja vaihtavat sijoitusten painopistettä markkinatilanteiden mukaan. Korko- ja osakesijoitusten väliset painoarvot ja niiden vaihtelurajat määritellään rahaston säännöissä. Yhdistelmärahastojen tuottotavoite määritellään yleensä prosenttiosuuksina sen sijoituspolitiikkaan sopivista korko- ja osakeindekseistä. (Pesonen 2011, 135–136.) Yhdistelmärahastojen tuotto-odotukset ja riskit

ovat korkeampia kuin korkorahastoilla, mutta matalampia kuin osakerahastoilla (FIM 2011).

4.3 Osakkeet

Osake on osuus yhtiön pääomasta. Se tuottaa oikeuden yhtiön voitontjakoon, etuoikeuden uusmerkintään ja osallistumisoikeuden yhtiökokoukseen. Sijoittajan ostaessa pörssiyhtiön osakkeita hänestä tulee yrityksen omistaja. (Pesonen 2011, 190.)

Pörssi on paikka, jossa yritykset myyvät osakkeitaan. Siellä yrityksillä on mahdollisuus kerätä oman pääoman ehtoista rahoitusta liiketoiminnalleen. Pörssissä olevien osakkeiden ostaminen ja myyminen on helppoa. Pörssistä näkee kaiken aikaa, kuinka paljon osakkeista ollaan valmiita maksamaan ja millä hinnalla niitä voidaan ostaa. (Hämäläinen 2003, 26–27.) Kaupankäynti pörssissä on julkista, koska kaikkien on mahdollista saada tiedot toteutuneiden kauppojen hinnoista ja määristä (Pesonen 2011, 192).

Suomessa on yksi osakekauppaa harjoittava arvopaperipörssi, Helsingin Pörssi (Helsinki Stock Exchange). Helsingin pörssin omistaa ruotsalainen OMX osakeyhtiö. Se omistaa arvopaperipörssijä Helsingissä, Tukholmassa, Kööpenhaminassa, Riiassa, Tallinnassa ja Vilnassa. OMX kattaa 80 % Pohjois-Euroopan osakemarkkinoista. (Kallunki–Martikainen–Niemi 2007, 103.)

Osakkeen hinta määräytyy ostajien tekemien ostotarjousten ja myyjien tekemien myyntitarjousten perusteella. Tätä kutsutaan osakkeen kurssiksi. Osakkeita ostaakseen sijoittajan tulee olla jonkin pankkiiriliikkeen asiakas. Pankkitilin lisäksi tarvitaan arvo-osuustili, jolle osakeomistukset merkitään. Osakekaupankäynti kannattaa tehdä internetissä, koska siellä kaupankäyntipalkkiot ovat alhaisemmat. (Pesonen 2011, 94–95.) Osakkeiden hintaa voidaan arvioida p/e-luvulla eli voittokertoimella, peg-luvulla eli kasvuvauhdilla, p/b-luvulla eli pörssikurssin suhteella omaan pääomaan tai p/s-luvulla eli pörssikurssin suhteella liikevaihtoon. (Hämäläinen 2003, 86–92.)

Osakkeet ovat houkutteleva sijoitusvaihtoehto, koska ne ovat olleet tuottavin sijoitusmuoto (Pörssisäätiö 2009, 5). Osakesijoittaminen on kuitenkin vaativa sijoitusmuoto. Siihen liittyy paljon hyviä puolia: korkea tuotto-odotus, inflaa-

tiosuoja, sijoitussalkun helppo kasvattaminen ja muokkaaminen, nopea likviditeetti, osingot ja oppiminen taloudesta. Kolikolla on kuitenkin myös kääntöpuolensa. Osakesijoittamisella on myös huonoja puolia: korkea riski yksittäisellä osakkeella, pääoma sidotaan yleensä pitkäksi ajaksi, talouden seuranta vaatii aikaa ja kokemusta, huonoina aikoina stressaavaa ja tehokas hajauttaminen vaatii suuremman pääoman. (Pesonen 2011, 112.)

Sijoittaminen vaatii pääomaa, johon sijoittajan talous ei nojaa. Osakkeisiin ei kannata laittaa liian suurta osaa omaisuudesta. Lähtökohtana on, että osakesijoittamiseen käytetään pelkästään ylimääräisiä varoja. Lainarahalla sijoittaminen on erittäin riskialtista. Varat voi pahimmassa tapauksessa menettää kokonaan. (Hämäläinen 2003, 151.)

Osakesijoittamista tehdään pääasiassa pitkän aikavälin sijoituksilla, mikä vähentää riskiä. Pitkän aikavälin osakesijoittaminen on ollut kautta aikojen tuoteliasta. Tarkasteltaessa Helsingin pörssiä vuosien 1923–2006 aikana 10 vuoden sijoitusaika on tuottanut tappiota ainoastaan vuosien 1972–1973 välisenä sijoittamisen aloittamisen ajankohtana. (OMX 2007, 36.) Pitkän aikavälin tavoitteilla saadaan poistettua lyhyen aikavälin kurssiheilahtelut, joita markkinat ja media luovat. Kun julkisuuteen tulee uutta tietoa yrityksestä tai sen toimintanäkymästä, markkinat hinnoittelevat osakkeet välittömästi uudelleen. (Pesonen 2011, 96.) Osakekurssien kehitystä ei kukaan osaa ennustaa, koska maailmantalouden ja yksittäisten maiden taloussuhdanteet voivat muuttua useista eri syistä ja sysätä pörssikurssit nopeisiin nousuihin tai laskuihin (Pörssisäätiö 2009, 5). Lisäksi osakkeiden ostojen ja myyntien ajoitus vaikuttaa ratkaisevasti sijoitusmenestykseen. Kukaan ei voi tietää, milloin kurssit ovat pohjassa tai huipussa. Ennustamisessa voidaan käyttää hyödyksi Helsingin pörssin vanhaa kurssikehitystä, josta näkee edellisten vuosikymmenten nousu- ja laskukaudet. (Lindström 2005, 121–122.)

4.4 Johdannaiset

Johdannainen on sijoitusmuoto, jonka arvo perustuu jonkin toisen, kohde-etuutena oleva arvopaperin, indeksin, valuutan, hyödykkeen tai oikeuden arvoon. Kyseinen muuttuja voi olla toisen kohde-etuuden, kuten esimerkiksi Nokian osakkeen tai öljyn hinta, mutta myös joku muu mitattavissa oleva suure. (E-conomic sverige ab 2011.)

Johdannaisissa on kyse sopimuksesta, jossa osakkaat solmivat keskenään tulevaisuudessa toteutuvasta transaktioista. Jos transaktio todella tapahtuu ja myyjä toimittaa ostajalle sovitut asiat, on kyse johdannaisen fyysisestä toteutuksesta. Usein johdannaisissa on kuitenkin kyse rahallisesta toteutuksesta, eli ostajalle toimitetaan ainoastaan johdannaissopimuksen rahallinen arvo. (E-conomic sverige ab 2011.)

Johdannaiset ovat yleisesti käytettyjä riskienhallinnan työkaluja, ja niiden tarkoituksena on poistaa kaupan hintaan liittyvät epävarmuustekijät. Johdannaisiin sijoittaminen on pitkälle vietyä sijoittamista. On tärkeää ymmärtää sijoitusmuodot ja niiden vaikutussuhteet, ennen kuin niitä alkaa käyttää sijoituksissa. Johdannaisten korkean tuottomahdollisuuden lisäksi niillä voi menettää koko sijoitetun pääomansa ja vieläpä nopeasti. Johdannaisten avulla voidaan räätälöidä tarpeiden mukainen tuotto ja riski. Johdannaisten pääoma ei ole rajattu, vaan niitä voi tehdä niin suurelle kuin pienellekin pääomalle. (Pohjola 2011.) Erilaisia johdannaisia ovat optiot, termiinit, futuurit ja warrantit. (Puttonen–Repo 2003, 191.)

Optio on sopimus, jonka sopimusehtoja ei ole vakioitu. Niistä voidaan sopia vapaasti ostajan ja myyjän välillä. (Taloussanomat 2011.) Optiot ovat sopimuksia joihin liittyy oikeus, mutta ei velvollisuutta ostaa tai myydä kohde-etuutta, esimerkiksi osaketta, tulevaisuudessa tietynä aikana sovittuun hintaan (Puttonen–Repo 2003, 193).

Termiinit ovat sopimuksia, jossa ostajalla on sen päättymispäivänä velvollisuus ostaa kohde-etuus tai suorittaa ostamansa termiinin sopimushinnan ja päiväarvon positiivinen erotus. Myyjällä on sopimuksen päättymispäivänä velvollisuus myydä kohde-etuus tai suorittaa päiväarvon ja myymänsä termiinin positiivinen erotus. (Arvopaperi 2011.)

Suurin ero termiinin ja option välillä on niiden sitovuus. Termiinissä sekä myyjä että ostajat sitoutuvat sopimuksen ehtojen mukaisen transaktion toteuttamiseen. Option kohdalla vain myyjä antaa sitovan lupauksen ja option haltija voi itse vapaasti päättää, toteutetaanko sopimuksen mukainen transaktio vai ei. (E-conomic sverige ab 2011.)

Futuuri on vakioitu johdannaissopimus, jossa sitoudutaan tulevaisuudessa ostamaan tai myymään tietty määrä tiettyä hyödykettä tietynä päivänä sopimushetkellä sovittuun hintaan. Hinta määräytyy futuuripörsseissä kysynnän ja tarjonnan mukaan. (Taloussanomat 2011.)

Warrantit ovat pankkien tai pankkiiriliikkeiden liikkeelle laskemia arvopapereita. Ne antavat oikeuden, mutta eivät velvollisuutta, ostaa tai myydä kohde-etua, joka voi olla esimerkiksi osake, indeksi, valuutta tai raaka-aine. Warrantti on option kaltainen, mutta pitkäaikaisempi, ja sillä on rajoitettu voimassaoloaika. Warrantin voimassaoloaikana sillä voi käydä kauppaa pörssissä niin kuin osakkeilla. (Sijoittajat.com 2011.) Warranttien avulla osakesijoittaja voi suojata sijoituksiaan mahdollisilta tappiollisilta kurssimuutoksilta tai spekuloida kohde-etuuden tulevilla liikkeillä. Sijoittaja ei kuitenkaan koskaan osta tai myy osaketta fyysisesti, vaan hänelle maksetaan voitollinen erotus. (EQ varainhoito 2004.)

5 VAKUUTUSSÄÄSTÄMISEN MUODOT

5.1 Vakuutussäästäminen

Vakuutussäästäminen on yksi sijoittamisen muoto, johon liittyy riski ja sijoitetun pääoman tuotto. Vakuutussäästäminen on suhteellisen helppoa, eikä se vaadi aktiivista talouden seurantaa. Vakuutuksien avulla voi säästää joko toiselle lahjaksi tai eläkepäiviä varten.

Osa vakuutussäästämisen tuotteista on puhtaasti sijoitussidonnaisia, osa enemmän pankkitalletustyyppejä, eli laskuperustekorkoisia tai näiden yhdistelmiä. Sijoitussidonnaiset tuotteet ovat verrattavissa rahastosijoittamiseen, eli niiden tuotto riippuu siitä, miten vakuutuksiin liitettyjen sijoitusten arvo kehittyy. Arvo voi laskea tai nousta markkinatilanteen mukaan, mutta pitkällä aikavälillä sen arvovaihtelut tasaantuvat. (Kallunki–Martikainen–Niemi 2007, 124.) Sijoitussidonnaisissa vakuutuksissa asiakas ei kuitenkaan omista rahasto-osuuksia tai muita vakuutukseen liitettyjä sijoituskohteita, vaan osuudet omistavat vakuutusyhtiö (Junnonen 2009, 10). Laskuperusteisissa tuotteissa tuotto määräytyy laskuperusteisen koron mukaan, joka vahvistetaan kalenterivuodeksi etukäteen, ja se on sama kaikilla suomalaisilla vakuutusyhtiöillä. Laskuperustekorona lisäksi vakuutusyhtiö voi maksaa vuosittain vahvistettavaa asiakashyvitystä eli lisäkorkoa. Asiakashyvitys määräytyy vakuutusyhtiön sijoitustoiminnan tuloksellisuuden mukaan. Se voi olla erisuuruisia eri vakuutusyhtiöillä eri vuosina. (Leppiniemi 2002, 54.)

Vakuutussijoittamisen hyviä puolia ovat verotukseen liittyvät tekijät. Perintö- ja lahjaveron tai varallisuusveron minimointi sekä eläkevakuutuksen maksut ovat osittain tai kokonaan verovähennyskelpoisia. (Hoppu 2004, 61.) Lisäksi etuna on vakuutusyhtiön osaaminen ja mahdollisuudet valittavista olevista sijoitusrahastoista. Kun vakuutusyhtiö toimii rahaston sijoittajana, sijoitukset saatetaan tehdä kustannustehokkaammin kuin yksittäisen sijoittajan kohdalla. Etuna voidaan pitää henkivakuutuksen yhdistämistä sijoitusvakuutukseen ja maksusta eläkevakuutukseen. Huonoina puolina vakuutussijoittamisessa ovat pitkä sidonnaisuusaika ja vakuutusyhtiöstä aiheutuvat lisäkustannukset. Pitkäaikaisuudesta johtuen vakuutuksen valintaan johtaneet edut saatetaan menettää tulevien verolainsäädännön muutosten myötä. Lisäksi eri vakuu-

tusyhtiöiden vakuutustuotteita on hankalaa verrata keskenään. (Leppiniemi 2002, 55.)

5.2 Sijoitusvakuutus

Sijoitusvakuutus on sijoituskohde, jossa yhdistyvät sijoittaminen ja henkivakuutusurva. Henkivakuutuksella tarkoitetaan, että sijoittajan omaiset saavat osan sijoituksista pois, mikäli vakuutuksenottaja kuolee. (Pesonen 2011, 157.) Sijoitusvakuutuksessa voi valita sijoituskohteiksi useita rahastoja eri rahastotyypeistä. Näin saadaan rakennettua turvallisesti hajautettu sijoitusvakuutussalkku. (OP-Pohjola-ryhmä 2011i.)

Sijoitusvakuutuksen tuotto ylittää yleensä pankkitalletuksen tuoton, mutta niiden riski on pitkälti samaa luokkaa, kun vakuutuksenantaja on suuri ja vakavarainen vakuutusyhtiö. Sijoitusvakuutukseen ei kuitenkaan liity pankkitalletuksissa olevaa talletussuojaa. (Kallunki–Martikainen–Niemi 2007, 131.)

Sijoitusvakuutukset ovat usein määräaikaista sijoituksia. Ne tehdään joko kertasijoituksina tai jatkuvina säästöinä. Molemmissa sopimuksissa voidaan tehdä lisäsijoituksia milloin tahansa. Lisäksi sijoitusvakuutuksesta voi nostaa ulos varoja halutessa. (Pesonen 2011, 159.)

5.3 Eläkevakuutus

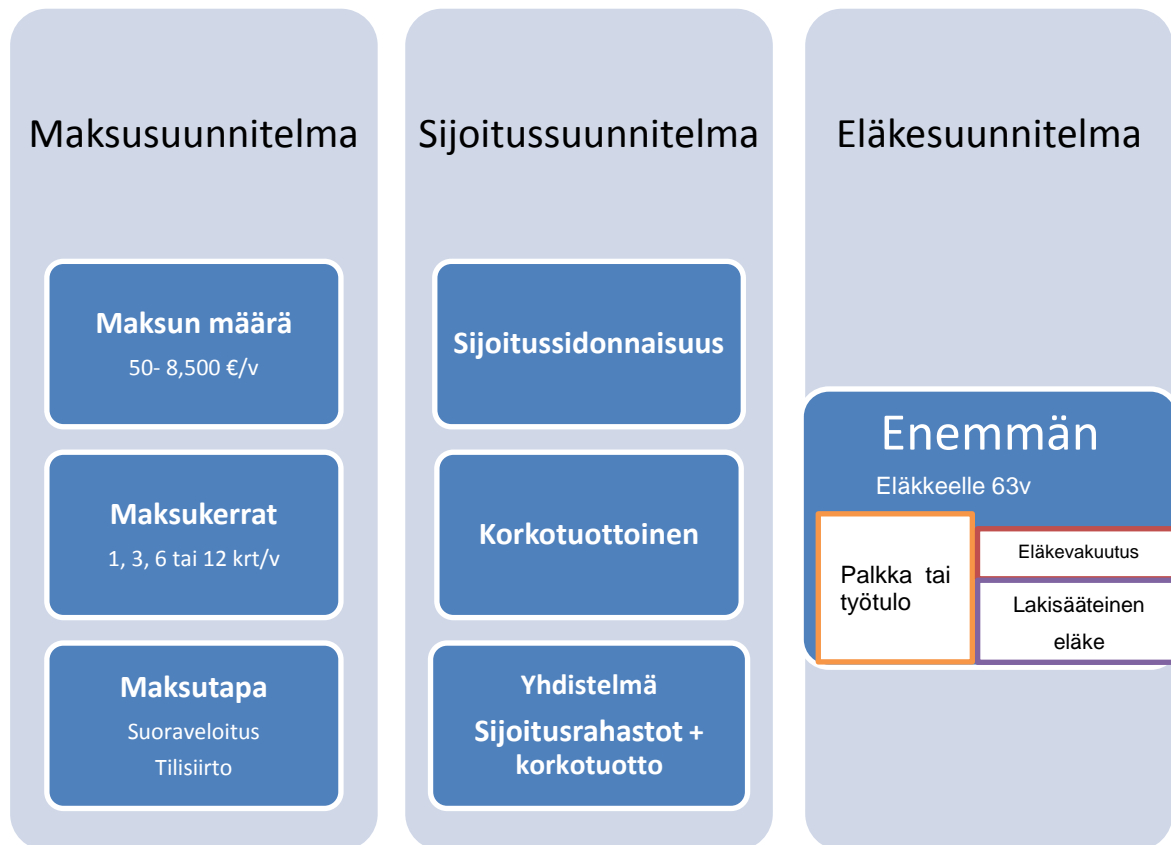
Eläkevakuutuksen tavoitteena on täydentää lakisääteistä eläketurvaa tai aikaistaa eläkkeelle siirtymistä. Sillä voidaan turvata mahdollisuus poistua työelämästä aikaisemmin. Vuodesta 2005 lähtien normaali työeläke on laskettu kunkin vuoden työansioista tai yrittäjätulosta iän mukaan määräytyvällä karttumaprosentilla. Eläkevakuutuksella on tarkoitus parantaa eläkeajan tuloja. Muutama talletus silloin tällöin eläkevakuutukseen sijoitettuna ehtii pitkällä aikavälillä kasvaa merkittäväksi summaksi. (Pesonen 2011, 151.)

Eläkevakuutuksesta säästöjä ei voi nostaa vapaasti. Varjoja voidaan nostaa kokonaan tai osittain, jos vakuutetun avioliitto on päättynyt avioeroon tai puolison kuolemaan, vakuutettu on ollut työttömänä vähintään vuoden tai vakuutettu on tullut pysyvästi työkyvyttömäksi tai pysyvästi osatyökyvyttömäksi. (Pesonen 2011, 156.) Eläkevakuutukseen voidaan liittää kuolemanvarava-

kuutus. Ilman tätä lisävakuutusta kuolemantapauksessa omaisille ei makseta eläkevakuutuksesta mitään. (Junnonen 2009, 10.)

Eläkevakuutuksen suurimpana etuna ovat sen veroedut. Eläkevakuutuksen maksuja voidaan vähentää verotuksessa 5 000 euroon saakka kalenterivuoden aikana. Vähennys tapahtuu pääomatuloista, ja mikäli pääomatuloja ei ole, vähennys voidaan tehdä alijäämähyvityksenä ansiotuloverotuksesta. Verovähennyksen edellytyksenä on, että vakuutettu jää eläkkeelle aikaisintaan 63-vuotiaana. Vapaaehtoisen eläkevakuutuksen tuotto ja pääoma maksetaan vakuutetulle sopimuksen mukaan pääomatulona verotettavana eläkkeenä. (Veronmaksajien Keskusliitto ry 2010.)

Eläkevakuutusta tehtäessä täytyy ensin suunnitella, kuinka paljon on valmis säästämään vuositasolla, kuinka useasti rahaa laitetaan vakuutukseen vuoden aikana ja mikä on vakuutuksen maksutapa. Seuraavaksi täytyy päättää, mihin vakuutuksen varat sijoitetaan. Eläkevakuutuksen omistaja saa lakisääteisen eläkkeen lisäksi eläkettä eläkevakuutuksesta. Tätä on havainnollistettu kuviossa 3.

Kuvio 3. Eläkevakuutuksien ominaisuudet

PS-tilit ovat uusi vapaaehtoisen eläkesäästämisen vaihtoehto. Vuonna 2010 tulleet pitkäaikaissäästämisen tilit ovat uusi eläkesäästämispalvelu, jotka rakennettiin samana vuonna tulleen ps-lain perusteella. (Poikonen–Silvola 2010, 31.) Ps-tilissä on muihin eläkesäästämisvaihtoehtoihin verrattuna läpinäkyvämpi kulurakenne, ja siinä saa vaihtaa palveluntarjoajaa sopimuskauden aikana. Ps-tilissä on myös laajemmat sijoitusmahdollisuudet, mutta siihen ei voida liittää kuolemantapausvakuutusta. Ps-tilit on sidottu suoraan ps-lakiin, joka määrää esimerkiksi eläkeikään ja verotukseen liittyvät tekijät. (Taloussanomat 2011.)

6 SIJOITUSASUNNOT

Asuntosijoittamisen perusidea on, että sijoittaja ostaa asunnon ja vuokraa sen, jolloin sijoittaja saa siitä vuokratuloja. Sijoitusasunto on pitkäaikainen sijoitus, joka vaikuttaa sijoittajan talouteen pitkälle tulevaisuuteen. (Vuokratuura Oy 2011.) Yksityishenkilöiden sijoitusasunnot ovat tyypillisimmin pieniä asuntoja. Oppilaitosten läheisyydessä olevat asunnot ovat suosittuja sijoituskohteita, koska opiskelijat asuvat yleensä vuokralla. Sijoitusasunto kannattaa ostaa alueelta, jossa on monipuoliset palvelut tai joka alue on muuten kehittyvä. (Haight–Singer–Daniel 2005, 136–137.)

Asuntosijoittaja saa tuottoa joka kuukausi sijoitetulle pääomalle. Sijoitusasunnosta joudutaan maksamaan joka kuukausi vastike, joka vähennetään saaduista vuokratuloista. Lisäksi asuntosijoittaja saa tuottoa asunnon arvonnoususta. Ajoituksella on merkitystä asuntokaupassa niin kuin osakesijoittamisessakin. (Hämäläinen 2005, 19–20.)

Asuntosijoittamisessa etuna on lainan helppo saatavuus, koska asunto toimii yleensä ainakin 70-prosenttisesti lainan vakuutena. Asunnon mahdollinen arvonnousu kartuttaa sijoittajan varallisuutta ja asunto on hyvä suoja inflaatiota vastaan. Lisäksi vuokraus- ja jälleenmyyntiarvoon voi itse vaikuttaa remontoimalla asuntoa. Asuntosijoittamiseen liittyy myös riskejä, kuten asunnon arvonnousu. Pakkomyyntitilanteessa voi myös jäädä tappiolle. Mikäli korot nousevat, lainan kuukausierät suurenevat tai laina-aika pitenee, voidaan sijoituksessa jäädä jopa tappiolle. Lisäksi riskinä voi olla, että vuokralainen vaihtuu tiheään, jolloin tulee tuottamattomia kuukausia. Vuokralainen voi myös olla maksamatta vuokraansa tai kohdella asuntoa huonosti. Huonona puolena voidaan pitää sijoitusasunnon hallinnointivelvollisuutta, jota ei ole esimerkiksi pankkitalletuksissa. (Asuntosijoitusopas 2011.)

7 SIJOITUSMUOTOJEN VALINTAKRITEERIT

7.1 Taustatekijät

Kaikki säästämisen- ja sijoittamismuodot eivät sovi kaikille. Ensin sijoittajan on selvitettävä omat tavoitteensa, aikataulunsa, riskinsietonsa sekä voiton halukkuutensa ja pääoman menettämisen seuraamukset. (Leppiniemi 2002, 15–16.) Koskaan ei kannata sijoittaa sellaiseen liiketoimintaan, mitä ei ymmärrä. Aina kannattaa ensin kerätä mahdollisimman monipuolista taustatietoa halutusta sijoituskohteesta. Tämän säännön avulla säästyy monilta pettymyksiltä ja tekee todennäköisemmin hyviä sijoituksia. Kaikkia asioita ei tietenkään voi ennakoita, mutta tätä kautta moni turha virhe jää tekemättä. (Lindström 2005, 61.)

Sijoittamista suunniteltaessa kannattaa ensin selvittää oma taloudellinen tilanne. Sijoittajan täytyy miettiä, siirtääkö palkkatulosta kuukausittain pienen osan sijoituksia varten vai sijoittaako hajauttaen suuremman summan esimerkiksi saadessaan perinnön. Sijoittamisen lähtökohtana on sen suunnittelu. Itse sijoitussuunnitelman laatiminen on helppoa, mutta sen noudattaminen on vaikeampaa. Sijoitussuunnitelmassa vastataan neljään peruskysymykseen: mitä tavoittelen sijoittamisellani, kuinka kauan aion sijoittaa, kuinka paljon haluan ottaa riskiä ja kuinka paljon aikaa haluan käyttää sijoittamiseen. Peruskysymysten vastausten avulla sijoittajan on helppo kartoittaa oma sijoittajakuvansa ja tehdä sijoitusratkaisut. (Pesonen 2011, 32–33.)

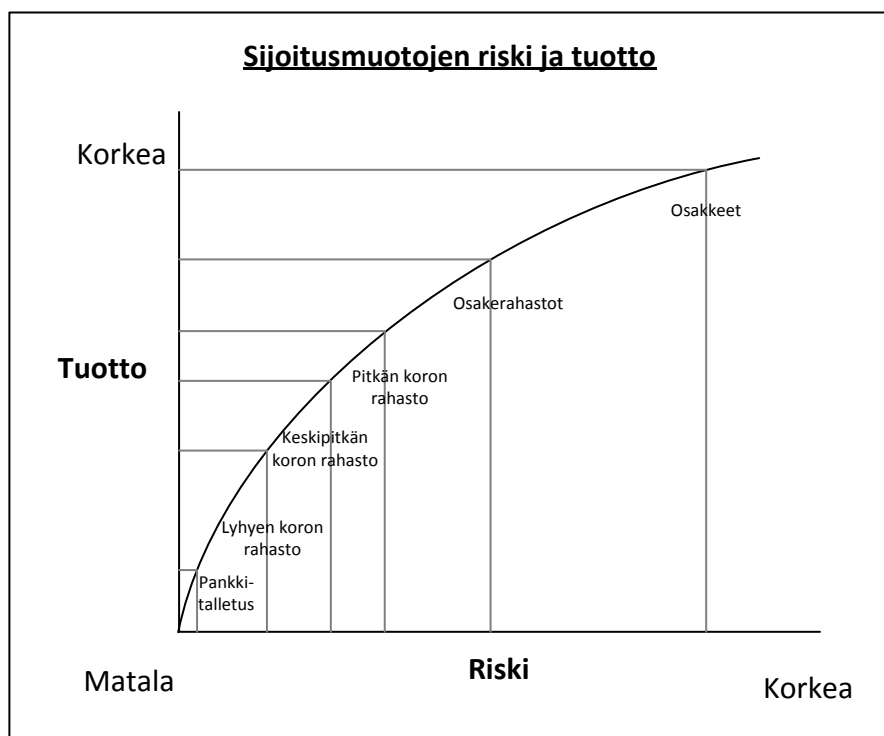
7.2 Tuotto ja riski

Tuotolla tarkoitetaan kaikkea sijoitettuun varallisuuteen tapahtuvaa arvonlisäystä, esimerkkeinä kiinteistön arvon nousua tai osakkeiden osinkoja. Tuotto käsitteenä sekoitetaan usein korkoon. Korkeus on suppeampi käsite, sillä tarkoitetaan velkainstrumentille kertyvää arvonlisäystä, joita ovat esimerkiksi talletukset ja joukkovelkakirjalainat. Korolle on myös ominaista, että sitä kertyy sijoitukselle päivittäin. Tuotto, esimerkiksi osinko, saattaa realisoitua sijoitukselle vain yhtenä päivänä vuodessa. (Järvinen–Parviainen 2011, 126.)

Suurimmalle osalle sijoittajista riski on uhka menettää rahaa. Riski ajatellaan yleensä pahana, ja riski toteutuu, kun sijoitus tuottaa tappiota. Se ei ole kuitenkaan koko totuus, vaan riski on myös hyvän tuottavuuden ehto. Riski kuu-

luu aina sijoittamiseen, ilman sitä ei tule tuottoja. (Erola 2009, 138.) Riskit tulee tunnistaa, analysoida ja arvioida. Riskit tulee määritellä ja tietää niiden seuraukset ja todennäköisyydet tulee tietää. (Pesonen 2011, 27.) Sijoittajalla on siis kaksi ristiriitaista tavoitetta: sijoitusten odotetun tuoton maksimointi ja niihin sisältyvän riskin minimointi. Tarkoituksena on löytää tasapaino näiden kahden välillä, jotta sijoittaja saa optimaalisen hyödyn. (Puttonen–Kivisaari 1997, 73.) Sijoittajan mielestä riski on epävarmuutta sijoitusten tulevasta hinnasta sekä toivomusta siitä, että kurssi nousee (Hämäläinen 2005, 54). Tuottavimmat sijoitukset tuottavat, koska niissä on suuri riski. Mitä enemmän otat riskiä, sitä enemmän sijoitus voi tuottaa. Riski on odotettuihin tuottoihin liittyvää epävarmuutta, koska kukaan ei pysty tietämään tulevaisuutta. (Erola 2009, 138.)

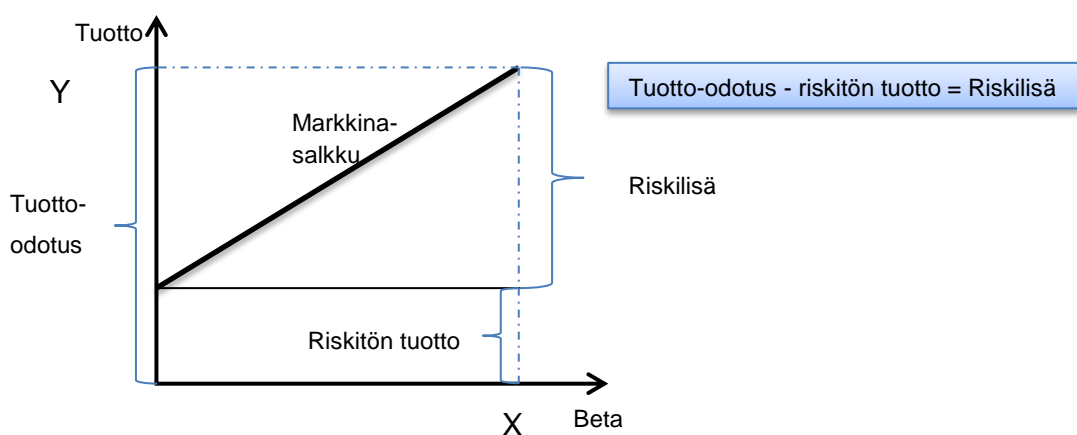
Pankkitalletuksilla on matalin riski, mutta myös pieni tuotto-odotus. Osakesijoituksissa on ollut kautta aikojen parhaimmat tuotot, mutta myös suuremmat riskit. Alla olevasta kuviosta 4 selviävät eri sijoitusmuotojen riski- ja tuotto-odotukset.

Kuvio 4. Sijoitusmuotojen riski ja tuotto (vrt. Pesonen 2011, 28)

Tuoton ja riskin suhteesta on useita erilaisia malleja, kuvaajia ja kaavoja. Modernin rahoitusteorian yksi tärkeimmistä kulmakivistä on arvopaperin hin-

noittelumalli CAPM (Capital Asset Pricing Model). CAPM sitoo osakkeen tuoton odotusarvon suoraan sen riskiin: mitä suurempi riski, sitä suurempi tuotto. Mallin avulla voimme löytää kriteerin sille, kuinka suuri tietyn riskin sisältävän sijoituksen tuoton tulisi olla. (Nikkinen–Rothovius–Sahlström 2002, 68.) Alla olevassa kuviossa havainnollistetaan CAPM-mallia. Y-akselina toimii tuotto ja X-akselina beetakerroin. Betakerroin kuvaa osakkeen tai minkä tahansa muun sijoituskohteen systemaattista riskiä eli markkinariskiä. Markkinariski tarkoittaa makrotaloudessa tapahtuvia muutoksia, kuten inflaatiota, korkotasoa tai valuuttakurssien vaihtelua. Mitä suurempi on systemaattinen riski beta sijoituskohteella, sitä suurempaa tuottoa siltä vaaditaan. (Knüpfer–Puttonen 2009, 148–151)

Kuvio 5. CAPM- kaavio (vrt. Anderson–Tuhkanen 2004, 95)

Sijoittajan karttaessa riskiä hänen sijoitusaikansa on oltava hyvin pitkä tai hänen on sijoitettava riskittömiin kohteisiin suurella pääomalla saadakseen kunnan eurotuotot. Aika vähentää sijoitusriskiä, mutta pitkäkään sijoitusaika ei poista riskiä kokonaan esimerkiksi osakemarkkinoilla. (Erola 2009, 139.)

Riskinsietokyky tarkoittaa sijoittajan kykyä suhtautua tappioiden syntymiseen sijoitustoiminnassa. Sijoittajan täytyy tunnistaa riskinsietokykynsä, jotta hän pystyy valitsemaan sopivan sijoitusmuodon. Sijoittajan täytyy tietää, minkä verran voi menettää varallisuudestaan ilman, että päivittäinen varojen käyttäminen tai yöunet vaarantuvat. Itsenäisen sijoittajan täytyy itse miettiä vastaus tähän kysymykseen, mutta sijoituspalveluita käyttävä saa tähän apua sijoitusneuvojilta tai varainhoitajilta. (Kallunki–Martikainen–Niemi 2007, 23, 32, 37.)

7.3 Markkinariskit

Yleisestä osakekurssien kehityksestä aiheutuvaa riskiä kutsutaan markkinariskiksi, joka voi viedä lähes kaikki osakkeet laskuun. Tätä riskiä voidaan vähentää hajauttamalla sijoitukset esimerkiksi osakkeisiin ja korkosijoituksiin. Yhtiön oma menestys on toinen epävarmuustekijä, joka vaikuttaa osakkeen hintaan. Tätä kutsutaan yritysriskiksi. Yritysriskiä voidaan vähentää hajauttamalla osakesijoittamista eri toimialoihin. Sijoitusrahastoissa on valmiit vaihtoehdot edellä mainittujen riskien pienentämiseen. (Pörssisäätiö 2009, 5.)

Sijoituksen tavoitteisiin liittyy keskeisesti myös sijoitusaika. Haluaako sijoittaja säästää eläkepäiviä varten vai kahden vuoden kuluttua ostettavaa asuntoa varten? Tähän vaikuttavat sijoittajan sen hetkinen elämäntilanne, tavoitteet ja odotukset. Pitkällä aikavälillä osakkeet tuottavat muita sijoitusmuotoja paremmin, mutta lyhyellä aikavälillä osakkeiden arvot saattavat vaihdella suurestikin. Siksi säästämisajan ollessa lyhyt osakkeisiin sijoittaminen ei ole aina oikea ratkaisu. Tällaisessa tilanteessa sijoittaminen esimerkiksi lyhyen koron rahastoihin voi olla oikeampi vaihtoehto. (Hoppu 2004, 63.)

Volatiliteetti tarkoittaa tuottojen vaihtelua eli tuoton keskihajontaa annetulla, yleensä vuoden aikahorisontilla. Volatiliteetti on riskiä kuvaava tunnusluku, joka lasketaan päivätuottojen keskihajonnasta ja ilmoitetaan prosentteina vuodessa. Sen avulla voidaan selvittää esimerkiksi, kuinka laajasti rahaston arvon voidaan olettaa heiluvan lähivuosien aikana. Mitä suurempi on volatilitteetti, sitä suuremmat ovat kurssivaihtelut. (Pesonen 2011, 28, 199.)

Inflaatiolla tarkoitetaan kuluttajahintojen nousua tai rahan arvon alenemista. Inflaatoriskillä tarkoitetaan, että sijoituksiin sidottu pääoma tuottaa jonkin verran. Mikäli tuotto on heikko, yleinen kuluttajahintojen nousu ja rahan arvon aleneminen saattavat aiheuttaa sen, että sijoitusten loppuarvo onkin heikompi kuin sen alkuarvo. (Hämäläinen 2005, 57.)

Likviditeettiriski koskettaa suurilta osin osakesijoittamista. Helsingin pörssissä valtaosaa osakkeista vaihdetaan niin vähän, että ostojen ja myyntien toteutuminen ei tapahdu kovin nopeasti ilman, että ne eivät vaikuttaisi haitallisesti kurssitasoon. Piensijoittajalla likviditeettiriskiä ei juuri ole, toisin kuin suursijoittajalla. Piensijoittajilla oleva pieni määrä osakkeita on helpompi saada

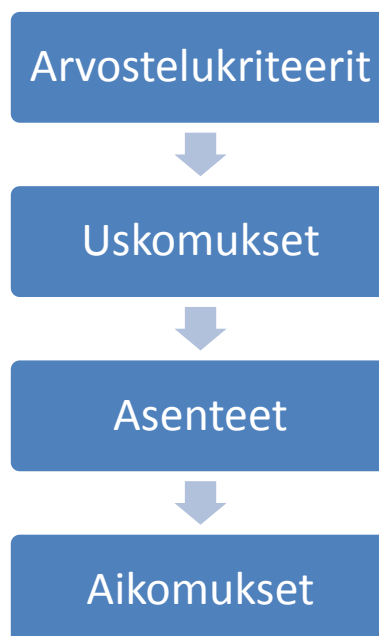
myytyä tai ostettua. Suursijoittajilla on Suomessa vain kourallinen osakkeita, joiden likvidi on niin hyvä, että niillä on mielekästä käydä kauppaa. Rahastoissa likviditeettiriskiä ei juuri ole, koska tavallisimpia rahastoja voi lunastaa päivän varoitusajalla. (Lindström 2005, 42.)

8 KULUTUSKÄYTTÄYTYMINEN

8.1 Kuluttajan kulutuskäyttäytyminen

Kulutuskäyttäytymisellä tarkoitetaan tekijöitä, jotka vaikuttavat ihmisen päätöksiin kuluttaa. Näitä tekijöitä ovat esimerkiksi ostohalu ja -kyky. Ostohalu herättää ihmisen tarpeet ja motiivit. Ostohalua muokkaavat ostajan yksilölliset ominaisuudet ja muut ihmiset. Ostokyvyllä tarkoitetaan ihmisen taloudellista mahdollisuutta ostaa tuotteita. Tähän vaikuttavat ihmisen käytössä olevat varat. (Joensuun yliopisto 2011.)

Kuviossa 6 on neljä tekijää, joiden avulla voidaan arvioida kulutuskäyttäytymistä. Arvostelukriteereillä tarkoitetaan ihmisten näkökulmia ja mielikuvia liittyen tiettyyn hyödykkeeseen tai brändiin. Uskomukset ovat kuluttajilla olevia ajatuksia tuotteen ominaisuuksista, kuten tuotteen ulkonäöstä. Asenteet ovat vertailuasteikko, jolla mitataan tietyn hyödykkeen mielekkyyttä tai vastenmielisyyttä. Asenteet muodostuvat osaksi arvostelukriteerien ja osaksi uskomusten kautta. Aikomukset mittaavat todennäköisyyttä, että siirrytään asenteista tekoihin. Yleensä oletetaan, että suosiolliset asenteet johtavat ostopäätökseen asti. (Jobber–Lancaster 2009, 83–84.)

Kuvio 6. Kulutuskäyttäytymisen arviointi (Jobber–Lancaster 2009, 83)

Myös eri tarpeet vaikuttavat ihmisten kulutuskäyttäytymiseen. Hyvänä esimerkkinä ihmisten tarpeista voidaan pitää Maslowin tarvehierarkiateoriaa. Sen ideana on, että ihmiset tyydyttävät ensin perustarpeensa, kuten nälän ja janon tunteen. Vasta sen jälkeen ihminen alkaa tyydyttää muita tarpeita, kuten turvallisuuden tunnetta, rakkauden tarvetta ja oman arvon ja elämäntyylin löytämistä. Maslowin psykologisen teorian mukaan ihmisen on ensin tyydytettävä alimmat tarpeet, ennen kuin voi siirtyä ylemmälle tasolle, kuten säästämiseen tai sijoittamiseen. Kuvio 7 näkee Maslowin tarvehierarkian kaikki tarpeet. (Internet Center for Management and Business Administration, Inc. 2002–2010.)

Kuvio 7. Maslow'n tarvehierarkia (Internet Center for Management and Business Administration, Inc. 2002–2010)

Kulutuskäyttäytyminen on olennainen osa säästämistä ja sijoittamista. Suomalaisien säästämistä ja sijoittamista kuvaa hyvin syys-lokakuussa 2011 toteutettu Säästöpankin säästämisbarometri, jonka mukaan noin 30 % suomalaisista ei säästä lainkaan. 38 % vastaajista ilmoitti kuluttavansa kaiken rahansa ja 14 % arvioi, ettei pystyisi säästämään, vaikka haluaisikin. 6 %:a vastaajista ei edes halua säästää, ja peräti 29 %:lla vastaajista ei ole käyttötiliä lukuun ottamatta muita säästämis- ja sijoitusmuotoja käytössään. (Kaupalehti 2011, 6.)

Sijoituskäyttäytymiseen kuuluvat kaikki kulutuskäyttäytymisen tekijät. Lisäksi sijoituskäyttäytymiseen liittyy oleellisena osana myös joukkokäyttäytyminen. Joukkokäyttäytyminen tarkoittaa, että ihmiset jäljittelevät toistensa tai ryhmien toimintaa, hyläten tai vähätellen henkilökohtaista informaatiota. Joukkokäyttäytymiseen johtavia syitä ovat esimerkiksi informaatiotulvat, maineesta johtuvat tekijät ja tutkivat tekijät. Informaatiotekijä tarkoittaa kokonaisinformaation luomaa ylitsekäymätöntä signaalia, joka ajaa yksilön tekemään muun populaation kanssa samankaltaisen päätöksen. Maineeseen liittyvät tekijät tarkoittava, että yksilö käyttäytyy samoin kuin esimerkiksi hänen arvostamansa henkilö tai instituutioryhmittymä. Tutkimuksellisissa tekijöissä yksilö analysoi sellaista tietoa, mitä muutkin ovat aikeissa tutkia, eli yksilö ja analyttikot tulevat saamaan samoja johtopäätöksiä ja käyttäytyvät niiden perusteella samankaltaisesti. (Wiitala 2000, 18–19.)

8.2 Kulutuskäyttäytymiseen vaikuttavat tekijät

Kulutuskäyttäytymiseen vaikuttavat kulttuuriset, sosiaaliset, henkilökohtaiset ja psykologiset tekijät. Kulttuurisiin tekijöihin kuuluvat ihmisten historia, arvot, uskomukset, uskonto ja ihmissuhteet. Nämä tekijät opitaan jo varhain lapsuudesta. (Joensuun yliopisto 2011.) Kulttuuritekijöihin vaikuttavat säännöt, uskomukset ja käytännöt, jotka opitaan yhteiskunnasta ja ympäristöstä. Näistä muodostuu ihmisen kulutuskäyttäytymismalli. Maantieteellisesti mitattuna kulutuskäyttäytymiseen vaikuttavat eniten kulttuurilliset tekijät. (Lancaster–Massingham 2001, 117.)

Sosiaaliset tekijät pitävät sisällään ryhmät, joihin ihminen kuuluu. Näitä ovat esimerkiksi perhe, ystävät sekä ihmisen rooli yhteiskunnassa. Ryhmät vaikuttavat ihmisen asenteisiin ja käyttäytymiseen, ja ihminen haluaa samaistua ryhmän toimintatapoihin. Etenkin perheen vaikutus ihmisen kulutuskäyttäytymiseen on suuri. (Solomon–Bamossy–Askegard–Hogg 2010, 9–11.)

Henkilökohtaisia tekijöitä ovat ikä, sukupuoli, perherakenne, sosiaaliluokka, ammatti, elämänvaihe, elämäntyyli, elintaso ja kulttuuriryhmä. Iältään ja sukupuoleltaan erilaisilla ihmisillä on erilaiset tarpeet, arvot ja halut, joiden perusteella heidän kulutuskäyttäytymisensä muuttuu ja kehittyy. Ihmisten perherakenne ja sosiaaliluokka vaikuttavat suuresti kulutuskäyttäytymiseen. Esimerkiksi sinkku- ja lapsiperhetaloudessa hyvin erilaiset tekijät vaikuttavat

ostopäätöksiin. Myös elämänvaihe, elämäntyyli, elintaso ja kulttuuriryhmä vaikuttavat siihen, mistä on kiinnostunut ja mitä tuotteita ostaa. (Noel 2009, 15–18.)

Psykologisiin tekijöihin vaikuttavat motivaatio, havaintokyky, oppiminen, uskomukset ja asenteet. Motivaatio syntyy tarpeesta, jonka ihminen haluaa tyydyttää. Kaksi ihmistä, joilla on samanlainen motivaatio ja tilanne voivat tehdä täysin erilaisia ratkaisuja, koska he havainnoivat tilanteen eri tavalla. Havaintokyvyn avulla ihmiset valitsevat, järjestävät ja tulkitsevat tiedon muodostaakseen merkityksellisen kuvan maailmasta. Oppiminen on muutosten tapahtumista yksilöllisessä kulutuskäyttäytymisessä, joka kumpuaa kokemuksista. Tekemisen ja oppimisen kautta ihmiset omaksuvat uskomuksensa ja asenteensa. Uskomukset kuvaavat ajatuksia, joita ihmisillä on jostakin asiasta. Asteet ovat henkilön myönteisiä tai kielteisiä arviointeja, tunteita ja suuntauksia tuotteita kohtaan. (Kotler–Armstrong–Wong–Saunders 2008, 255–260.)

8.3 Nuorten kulutuskäyttäytyminen

2000-luvun nuoret oppivat kulutuskäyttäytymisensä jo varhaislapsuudessa. He ovat oppineet kasvaessaan myös kuluttamaan. Nuorille ”oikeanlainen” kuluttaminen ja ”oikeiden” kulutustavaroiden hankkiminen on tärkeää. Näiden avulla nuori saa varmuutta, ja niiden omistaminen helpottaa nuorten pääsemistä sosiaaliseen verkostoon. (Saarinen 2001, 36.)

Nuorille kuluttaminen on ollut koko heidän elämänsä ajan merkittävä keino hakea omaa asemaansa yhteiskunnassa. Suhtautuminen kuluttamiseen ei ole henkilökohtaisesti, poliittisesti tai kulttuurisesti pysyvää tai johdonmukaista, vaan se muuttuu henkilöhistorian ja yhteiskunnan muutosten myötä. Kuluttamisen merkityksen kasvaminen on aiheuttanut huolta aikuisyhteiskunnassa. Nuorten huoleton kulutuskäyttäytyminen on saanut ihmiset miettimään, onko nuorista vastuullisiksi rahankäyttäjiksi. (Autio 2006, 14–15.)

2000-luvun nuoria kuvaillaan materialistisiksi ja heidän ajatusmaailmaa kulutuskeskeisiksi. Nuorilla säästäminen ei erityisemmin kiinnosta, koska heille pahanpäivän varalle säästäminen ei ole vielä ajankohtaista. Nykyajan nuorilla ei ole samankaltaisia kokemuksia kuin sotasukupolvella, joka oli innokkaampi

säästäjä ja jonka kulutuskäyttäytyminen oli varovaisempaa. Päivittäisistä menoista nuoret ovat kuitenkin melko valmiita nipistämään taloudellisesti tiukassa tilanteessa. Näissä tilanteissa säästääkin jo pelkästään kulutustottumuksia muuttamalla. (Saarinen 2001, 61,78–79.)

Monella nuorella ei ole vielä säännöllisiä tuloja. Monet opiskelijat rahoittavat taloutensa vanhempien tuella, opintolainalla tai osa-aikaisella työllä. Suurempaa kertaluontoista varallisuutta nuoret voivat saada esimerkiksi perintönä tai lahjana. Useasti nuorilla opiskelijoilla ei ole varaa säästää, koska tulot ovat pienet. Kuitenkin jotkut nuoret pyrkivät siihen, että edes jonkin verran rahoista jää säästöön. Näistä asioista huolimatta nuoret kokevat taloudellisen tilanteensa vähintään kohtalaiseksi. (Autio–Eresmaa–Heinonen–Koljonen–Paju–Wilska 2002, 64,73,149.) Säästämisen ja sijoittamisen avulla ihminen pystyy rikastumaan. Perustarpeiden tyydyttämiseen ja mielihyvää tuottavien asioiden tekemiseen vaaditaan nyky-yhteiskunnassa tietty määrä varallisuutta. (Kuvaja 2010, 15.)

Finanssialan keskusliiton tutkimuksen mukaan vuonna 2008 keväällä 15–28-vuotiaiden nuorten säästäminen yleistyi selkeästi. Heidän tavallisimpia sijoitusmuotoja olivat säästö- ja sijoitustilit. Sen sijaan sijoitussäästämisen suosio oli laskenut ja pörssiosakkeisiin osuus oli pysynyt vakaana. Vain pieni osa nuorista säästi vapaaehtoisin eläkevakuutuksiin. (Finanssialan keskusliitto 2008.) Finanssialan keskusliiton teettämän tutkimuksen mukaan vuonna 2009 korkeakouluopiskelijat sijoittivat yleensä sijoitusrahastoihin ja pörssiosakkeisiin. Työssäkäyvät nuoret käyttivät erilaisia vakuutussäästämisen vaihtoehtoja enemmän. (Finanssialan keskusliitto 2009.)

9 ASIAKKUUSSTRATEGIA

9.1 Asiakkuusstrategian lähtökohdat

Asiakkuusstrategiassa keskitytään määrittelemään, miten yritys aikoo päästä määriteltyihin tavoitteisiin asiakkaitaan, asiakassuhteitaan sekä niiden hallintaa kehittämällä. Sen lähtökohdana on, että yritys hallitsee asiakastietonsa ja tietää, miten hyödyntää tietoa tehokkaasti liiketoiminnassa. Tässä strategiassa asetetaan tavoitteet asiakassuhteille. Yrityksen täytyy tunnistaa ja arvioida asiakkuuksiin liittyviä muutoksia sekä yhdistää ne strategiseen suunnitteluun. (Hellman 2003, 140–143, 145.)

Asiakkuusstrategiassa yrityksen täytyy tuntea asiakkaansa ja ymmärtää heidän arvonsa. Täytyy tietää, millaisia tavoitteita asiakkailla on, ja miten yritys pystyy auttamaan asiakasta pääsemään tavoitteisiin. Lisäksi yrityksen täytyy tiedostaa, millainen rooli yrityksellä on asiakkaan elämässä. Nykypäivänä yrityksillä on erilaisia asiakkuuksia, joten niiden on pakko kehittää erilaisia strategioita niiden hoitamiseen. (Storbacka–Blomqvist–Dahl–Haeger 2003, 15, 27.)

Yrityksen täytyy ottaa asiakkuusstrategiaansa huomioon myös saavutettavuus. Yrityksen täytyy olla läsnä markkinoilla, ja sitä täytyy pystyä lähestymään helposti niin fyysisesti kuin tiedon ja tunteenkin tasolla. Mikäli yritys ei ole saavutettavissa silloin, kun asiakas sitä tarvitsee, asiakas vaihtaa palvelun tai tuotteen tarjoajaa. Vuorovaikutteisuus onkin suuressa roolissa asiakkuusstrategiassa. Se merkitsee, että yritys on jatkuvasti yhteydessä nykyisiin ja potentiaalisiin asiakkaisiin. Yrityksen täytyy luoda uusia ja kehittää vanhoja kohtaamistapoja. (Storbacka–Blomqvist–Dahl–Haeger 2003, 23–25.)

Yrityksen tulee hoitaa asiakkaitaan asiakkuusstrategian mukaan. Asiakkuuksia tulee seurata, raportoida ja analysoida säännöllisesti. Suunnittelun lopputuloksena syntyy selkeä ymmärrys asiakkuuden tavoitteista ja toimenpiteistä, joilla tavoitteet saavutetaan. Asiakkuusstrategioiden avulla asiakkuuksia voidaan kehittää. (Valtionvarainministeriö 2008, 3.)

Pankkialalla asiakkaille tarjotaan monimutkaisia palveluita, joten tämän taustalle tarvitaan monimuotoinen organisaatiota. Pankkialalla keskitytään asiakaskeskeiseen strategiaan. Asiakkaille siis tarjotaan sitä, mitä he tarvitsevat.

Asiakkaiden tarpeet saattavat poiketa toisistaan hyvin paljon, joten organisaatiolla täytyy olla hyvät puitteet ja ammattitaitoiset työntekijät järjestämään monimuotoisia palvelupaketteja. Erilaisille asiakasryhmille tuotetaan niille sopivat palvelupaketit, joiden pohjilta heidän tarpeisiin pyritään vastaamaan mahdollisimman hyvin. (Galbraith 2005, 61–63)

9.2 Nuorten asiakkuusstrategiat

Asiakkuusstrategian yhtenä tärkeänä osana on löytää asiakkaan oikea kohtaamishetki. Oikealla kohtaamishetkellä tarkoitetaan sitä, milloin asiakkaalla tapahtuu elämänmuutos tai syntyy tarve tiettyyn asiaan. Tällaisena hetkenä asiakas on potentiaalisimmillaan tarvitsemaan uusia palveluita ja avoimena vaihtoehdoille. Pohjolan Osuuspankilla toimintatapana on kutsua nuori huoltoihin soittamalla hänelle ja varaamalla aika puhelimesta konttorille. Toisena vaihtoehtona on lähettää nuorelle kirje tai verkkoviesti huollosta ja pyytää nuorta itseä soittamaan pankkiin ja varaamaan aika konttorille. Lisäksi pankki hakee näkyvyyttä ja asiakkaita eri tapahtumista, kuten messuilta ja koulussa järjestetyistä tapahtumista. Pohjolan Osuuspankilla on asiakkaille erilaisia hoitomalleja, joilla asiakkaita hoidetaan. Esimerkkinä hoitomalleista ovat 18-vuotis- ja 25-vuotishuollot, joita Pohjolan Osuuspankki pitää nuorten oikeina kohtaamishetkinä. (Posio 2011.)

18-vuotishuolto liittyy itsenäistymisvaiheeseen. Huollossa nuorille kerrotaan täysi-ikäisen oikeuksista ja velvollisuuksista pankkiasiointiin liittyen. Tässä vaiheessa päätetään vanhempien käyttöoikeuksista, kartoitetaan pankkipalvelut ja myydään asiakkaalle sopivat pankki- ja asiakaspalvelut. Huoltotaapaamisesta pyritään luomaan nuorelle mahdollisimman mukava ja löytämään ratkaisut hänen elämäntilanteensa ja ongelmiinsa. Näin asiakassuhde vahvistuu ja asiakassuhteesta tulee kestävä. (Liite 2)

25-vuoden iässä nuoret alkavat yleensä siirtyä työelämään ja heidän taloudellinen tilanteensa muuttuu. Tässä iässä nuorilla syntyy myös uusia suurempia tarpeita, joissa pankki voi olla apuna. 25-vuotishuollossa käydään läpi nuoren elämäntilanne ja siihen tulevat muutokset. Nuoren kanssa kartoitetaan, onko elämänmuutosten myötä tullut mahdollisuus säästää tai sijoittaa. Huollossa käydään läpi esimerkiksi, tarvitseeko nuori mahdollisesti luottokort-

tia tai onko suunnitelmassa ostaa oma asunto. Pankki haluaa olla mukana nuoren elämässä ja auttaa elämänvaiheen eri muutoskohdissa. (Posio 2011.)

10 TUTKIMUS NUORTEN SÄÄSTÄMISESTÄ JA SIIJOITTAMISESTA

10.1 Tutkimusaineisto ja -menetelmät

Tutkimusaineistomme koostuu Rovaniemen ammattikorkeakoulun, Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun, Lapin Yliopiston ja Lapin Ammattiopiston opiskelijoiden vastauksista. Lisäksi lähetimme kyselyn sähköpostitse ja sosiaalisen median välityksellä yksittäisille kohderyhmään kuuluville henkilöille. Suurin osa vastanneista oli opiskelijoita. Kysely lähetettiin noin 11 200 vastaajalle ja siihen vastasi 566 henkilöä. Vastausprosentiksi saimme noin 5 %. Vastausprosentin virhemarginaalia on todella vaikea arvioida, koska ei ole varmuutta, että kaikki otantaan kuuluvat vastaanottivat kyselyn. Tutkimuksen perusjoukkona olivat 18–26-vuotiaat nuoret pankkitaustaa katsomatta. Otannaksi valitsimme edellä mainittujen koulutusorganisaatioiden opiskelijat sekä yksittäiset henkilöt. Valitsimme otoksen harkintaan perustuvalla otantamenetelmällä eli valitsimme otannan omien näkemyksiemme perusteella. Perusjoukon edustajista suurin osa on opiskelijoita, joten oli loogista kohdistaa otanta suurimmaksi osaksi opiskelijoihin. Lisäksi opiskelijoita on helppo tavoittaa koulun sähköpostin välityksellä, ja yhteydenotto pystyttiin toteuttamaan kyselyyn varatulla budjetilla. Tavoitteenamme oli saada 200 vastausta kyselyyn, joiden avulla saadaan tehtyä pätevä tutkimus. Tavoitetta asetettaessa emme tienneet otannan laajuutta.

Opinnäytetyössä tutkimusmenetelmänä käytettiin kvantitatiivista eli määrällistä tutkimustapaa. Tutkimusmenetelmän tavoitteena on selittää, kuvata, kartoittaa, vertailla tai ennustaa ihmisiä koskevia asioita ja ominaisuuksia tai luontoa koskevia ilmiöitä. Tässä menetelmässä pyritään yleistämään ja tarkastelemaan tietoa numeerisesti. Tutkija saa itse tulkita ja selittää olennaisen numerotiedon sanallisesti. Määrällisessä tutkimuksessa tyypillistä on, että vastaajien määrä on suuri. Suositeltava vähimmäismäärä on 100. Mitä suurempi on otos, sitä paremmin saadaan selville perusjoukon mielipiteet, asenteet ja kokemukset tutkittavasta asiasta. (Vilkkä 2007, 14–19.)

Valitsimme määrällisen tutkimusmenetelmän, koska tarvitsimme mahdollisimman suuren vastaajien määrän tutkimusongelmiemme ratkaisemiseksi. Aluksi ajattelimme tehdä tutkimuksen kvantitatiivisen ja kvalitatiivisen tutkimuksen yhdistelmällä. Ajattelimme suorittaa sekä kyselyn että muutaman

syvähaastattelun perusjoukon edustajille. Rajasimme kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän pois, koska kyselyyn vastattiin heti ensimmäisen päivän aikana yli tavoitearvon. Totesimme, että jo pelkästään kvantitatiivisella menetelmällä saamme luotettavia ja yleistettävissä olevia tuloksia. Tutkimusongelmien ratkaisemiseksi tarvitsimme suuren joukon mielipiteet ja yleistettävissä olevat johtopäätökset, joten mielestämme määrällinen tutkimusmenetelmä oli yksistään hyvä ratkaisu.

Valitsimme aineiston keräämistavaksi kyselyn. Se on tavallisin keräämistapa määrällisessä tutkimuksessa. Kysely soveltuu parhaiten silloin, kun tutkittavia on paljon ja he ovat maantieteellisesti kaukana. Kyselyssä kysymysten muoto on standardoitu, eli vakioitu. Kaikilta kyselyyn vastaajilta kysytään sama asiasisältö täsmälleen samalla tavalla. Vastaaaja itse lukee kysymyksen ja vastaa siihen. Kyselyn voi toteuttaa postitse, verkossa tai suorakyselyinä. (Vilkkä 2005, 73–74.) Kyselylomaketta käytetään, kun havaintoyksikkönä on henkilö ja häntä koskevat asiat, esimerkiksi mielipiteet, asenteet, ominaisuudet tai käyttäytyminen (Vilkkä 2007, 28).

Opinnäytetyössä toteutimme kyselyn Webropol-ohjelman avulla verkossa. Verkkopohjainen Webropol on kyselytutkimuksien toteuttamiseen käytettävä ohjelma. Webropol on helppokäyttöinen, ja sillä voi suunnitella, toteuttaa ja analysoida kyselyä. Ohjelmassa on melko monipuoliset vastausvaihtoehdot, ja täten se mahdollistaa moniulotteisen tiedonkeruun. Webropol on myös vastaajien kannalta vaivaton, he aukaisevat linkin ja täyttävät lomakkeen. Lähetimme kyselyn (ks. Liite 1) sähköpostitse Rovaniemen ammattikorkeakoulun, Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun, Lapin Yliopiston ja Lapin Ammattiopiston opiskelijoille sekä sosiaalisen median ja sähköpostin välityksellä yksittäisille kohderyhmään kuuluville henkilöille. Valitsimme tämän tiedonkeruun tavan, koska perusjoukkona olivat nuoret ja lähes kaikilla nuorilla on sähköpostiosoite. Lisäksi sähköinen kysely onnistuu pienillä kustannuksilla. Sähköisen kyselyn avulla mahdollista saavuttaa nopeasti suuri otanta, ja vastaajan on helppo vastata siihen itsenäisesti ajan kanssa, eikä hänen tarvitse nähdä vaivaa kyselyn lähettämisestä tutkijalle takaisin.

Kyselyn lähettämisessä ajoitus on todella tärkeää. Se kannattaa suunnitella hyvin, jotta vastausten määrä ei jäisi liian alhaiseksi (Vilkkä 2007, 28). Lähe-

timme kyselyn opiskelijoille marraskuun alussa sähköpostitse, koska otosryhmä on aktiivisimmillaan lukukauden keskellä. Lisäksi lähetyksen ajankohta sopi täydellisesti opinnäytetyöprosessiimme. Kyselyyn vastausaikaa annettiin kaksi viikkoa. Aika olisi voinut olla lyhyempikin, koska loppuajasta vastuksia ei enää tullut merkittävästi.

Kyselylomaketutkimuksessa aineisto voidaan kerätä joko monivalinta-, asteikko- tai avoimilla kysymyksillä. Opinnäytetyömme kyselylomakkeessa oli monivalinta- ja asteikkokysymyksiä. Asteikkokysymyksissä oli nelipoportaiset vastausvaihtoehdot, koska halusimme eliminoida neutraalit mielipiteet vastuksista. Monivalintakysymysten ”jokin muu” kohta jätettiin pois Webropolin kyselyluomisohjelman jäykkyyden vuoksi. Lisäksi jätimme avoimet kysymykset pois, koska halusimme luoda kyselystä mahdollisimman vaivattoman. Emme myöskään nähneet avoimia kysymyksiä tarpeellisiksi tutkimusongelmien ratkaisemiseksi.

Tutkija laatii monivalintakysymykset valmiiksi ja numeroi vastausvaihtoehdot. Vastaaaja merkitsee rastin tai rengastaa yhden tai useamman vaihtoehdon. Asteikkoihin eli skaaloihin perustuva kysymystyyppissä esitetään väittämiä ja vastaaja valitsee niistä sen, miten voimakkaasti hän on samaa mieltä tai eri mieltä kuin esitetty väittämä. Avoimissa kysymyksissä esitetään vain kysymys ja jätetään tyhjä tila vastausta varten. (Hirsjärvi–Remes–Sajavaara 2007, 193–195.)

Kyselylomakkeen teemat koostuvat taustatiedoista, sijoitusmuodoista ja kulutuskäyttäytymisestä. Taustatiedoissa selvitämme muun muassa vastaajan iän, sosiaalisen aseman ja pääasiallisen pankkisuhteen. Sijoitusmuodot-osiossa selvitämme vastaajien käyttämät säästö- ja sijoitusmuodot, tietämyksen eri sijoitusmuodoista ja sijoitusmuotojen valintaan vaikuttavat kriteerit. Kulutuskäyttäytymisessä selvitämme, kuinka paljon nuorella jää ylimääräistä rahaa kuukaudessa säästämiseen tai sijoittamiseen sekä, sen mistä tämä raha on peräisin. Emme halunneet jakaa kyselyä neljään osioon, koska asiakasstrategioista olisi ollut vain yksi kysymys. Kyselylomakkeen selkeyttämiseksi liitimme kysymyksen pankin yhteydenottotavoista kulutuskäyttäytymisosiin.

Tutkimuksen tulokset kopioimme Webropolista tilastolliseen analysointiohjelmaan SPSS:ään, jonka avulla analysoimme tuloksia. SPSS:n ja Excelin avulla teimme kuvioita ja taulukoita työmme tutkimusosaan. Ristiintaulukoinnin teimme Webropolin avulla. Ristiintaulukoinnilla tutkitaan muuttujien jakautumista ja niiden välisiä riippuvuuksia. Käytimme ristiintaulukointia opinnäytetyömme tutkimusosassa, koska halusimme selvittää eri kysymysten välisten muuttujien vaikutussuhteita.

Tutkimuksen tarkoituksena on saada mahdollisimman luotettavaa ja totuudenmukaista tietoa. Luotettavuutta arvioitaessa käytetään käsitteitä validiteetti ja reliabiliteetti. Validiteetti tarkoittaa tutkimuksen pätevyyttä ja, sitä tutkitaanko oikeita asioita tutkimusongelman kannalta. Tutkimus on validi, kun siihen ei sisälly systemaattista virhettä. (Kananen 2008, 79–81.) Reliabiliteetti tarkoittaa mittausten luotettavuutta ja pysyvyyttä eli tutkimuksen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Tutkimuksen reliabiliteetti on hyvä, kun toistetuissa mittauksissa saadaan täsmälleen sama tulos riippumatta tutkijasta. (Vilkkä 2007, 177.)

Tämän opinnäytetyön kyselylomake tehtiin täysin tutkimusongelmien pohjalta. Yritimme pitää kysymykset mahdollisimman selkeinä ja yksinkertaisina, jotta kaikki vastaajat ymmärtäisivät kysymykset samalla tavalla. Kyselylomaketta testattiin ja testauksen jälkeen siihen tehtiin vielä muutamia muutoksia. Tutkimuksen tuloksia voidaan pitää luotettavana ja yleistettävänä, koska vastauksia tuli paljon ja molempien sukupuolien edustajia oli kattavasti. Tutkimuksen reliabiliteettia ei todistettu testaamalla kyselyä toistamiseen. Kyselyä ei toistettu kustannuksellisista ja ajallisista syistä. Opinnäytetöissä on yleistä, ettei kyselyä toisteta.

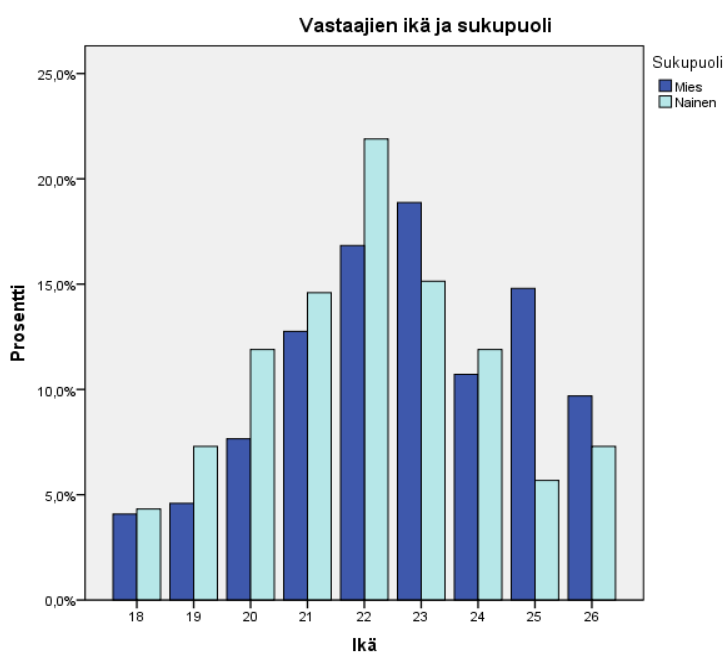
10.2 Tutkimuksen tulokset

10.2.1 Taustatiedot

Kyselyn kuusi ensimmäistä kysymystä selvittivät vastaajien taustatietoja. Taustatiedoissa selvitettiin mielestämme kaikki säästämisen ja sijoittamisen kannalta oleelliset asiat. Näitä asioita olivat vastaajan sukupuoli, ikä, sosiaalinen asema, koulutus, työnteko opiskelun ohella ja pääasiallinen pankkisuhde. Kysyimme taustatiedoissa ikää, koska perusjoukkonamme olivat tietyn ikäiset nuoret. Tieto vastaajan sosiaalisesta asemasta ja koulutuksesta on mielestämme tärkeä, koska halusimme nähdä, onko niillä vaikutusta säästämiseen ja sijoittamiseen. Pääasiallisen pankkisuhde -kysymyksen laitoimme taustatietoihin, koska halusimme selvittää, onko pankkisuhdeella vaikutusta nuorten tietämyksestä eri sijoitusmuodoista.

Ikä ja sukupuoli

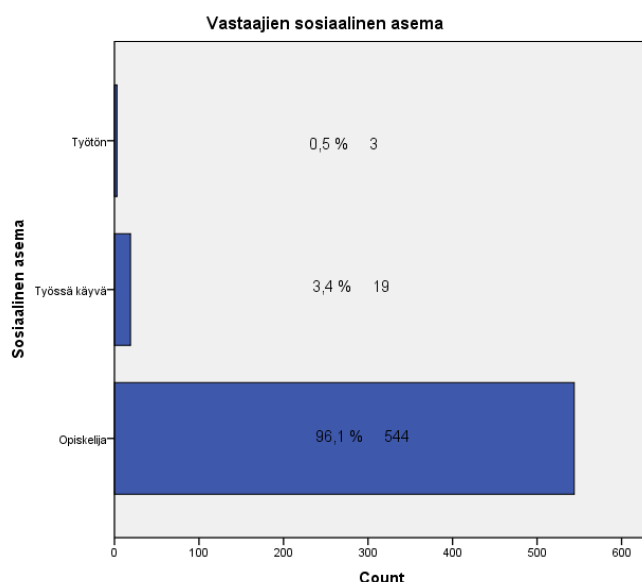
Tutkimukseen osallistui 566 vastaajaa, joista 34,6 % eli 196 oli miehiä ja 65,4 % eli 370 oli naisia. Perusjoukon vastaajien ikä oli 18–26 vuotta, joten diagrammin pylväät (Kuvio 8) on jaettu iän mukaan. Kuvio 8 näkee, miten naisten ja miesten osuudet ovat jakautuneet eri ikien kesken. Vastaajien iät jaottuivat melko tasaisesti. Valtajoukon vastaajista muodostivat 21–23-vuotiaat, joita oli yli 50 % kaikista vastaajista.

Kuvio 8. Vastaajien ikä ja sukupuoli (n=566)

Sosiaalinen asema

Valtaosa kyselyyn vastanneista oli opiskelijoita. Tulos oli odotettavissa, koska lähetimme kyselyn pääasiassa oppilaitoksiin. Vastanneista vain 3,4 % oli työssä käyviä ja 0,5 % työttömiä. Sosiaalisen aseman vastauksia havainnollistetaan kuviossa 9.

Kuvio 9. Vastaajien sosiaalinen asema (n=566)

Kaikista opiskelijoista 49,3 % eli 279 työskentelee opiskelun ohella. Eli noin puolet opiskelijoista hakee lisätuloa töillä.

Koulutus

Vastanneista 74,6 % on toiseen asteen koulutuksen käyneitä ja loput 25,4 % on ylemmän koulutusasteen käyneitä. Suurin osa vastanneista eli 55,7 % on koulutustaustaltaan lukion käyneitä. Taulukosta 3 näkee tarkat luvut vastaajien koulutuksesta.

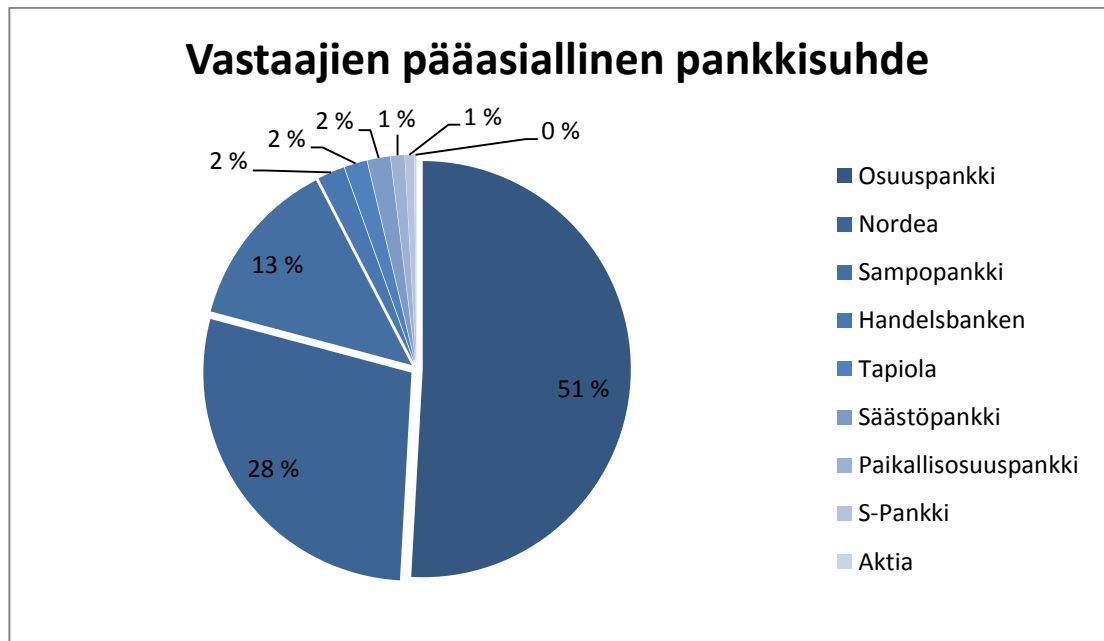
Taulukko 3. Vastaajien koulutus (n=566)

Koulutus	Määrä	Prosentti
Lukio	315	55,7 %
Ammattilukio	43	7,6 %
Ammattikoulu	64	11,3 %
Ammattikorkeakoulu	97	17,1 %
Yliopisto	47	8,3 %

Pääasiallinen pankkisuhde

Kuviosta 10 näkee, miten vastaajien pääasialliset pankkisuhteet jakautuvat. Hieman yli puolet vastaajista oli pääasiallisessa pankkisuhteessa Osuuspankin kanssa. 28,27 % oli Nordean asiakkaita ja 13,25 % Sampo Pankin asiakkaita. Kaikki jokin muu, mikä – kohtaan vastanneet olivat Paikallisosuuspankin asiakkaita, ja he muodostivat kaikista vastaajista 1,1 %.

Kuvio 10. Vastaajien pääasiallinen pankkisuhde (n=566)

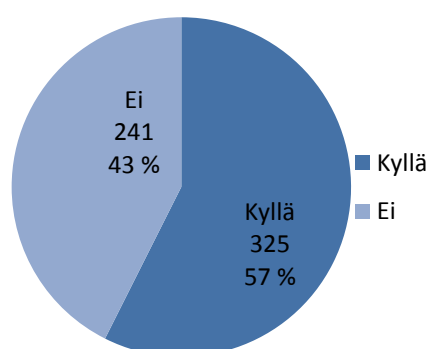
10.2.2 Sijoitusmuodot

Kyselystä seuraavat kuusi kysymystä koskivat eri säästö- ja eri sijoitusmuotoja. Sijoitusmuodoissa selvitettiin, ovatko nuoret aloittaneet säästämisen tai sijoittamisen, mitä sijoitusmuotoja he käyttävät, mitä he niistä tietävät ja mitkä tekijät vaikuttavat sijoitusmuotojen valintaan. Sijoitusmuodoissa olevat kysymykset ovat tutkimusongelmien ratkaisemiseksi olennaisimmat.

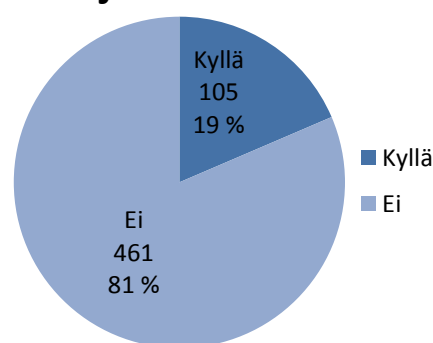
Säästäminen ja sijoittaminen

Alla olevasta kuviosta 11 on helppo verrata, kuinka moni nuori on aloittanut säästämisen ja kuinka moni on aloittanut sijoittamisen. Vastaajista 57 % eli 325 oli jo aloittanut säästämisen, mutta vain 19 % eli 105 vastaajaa oli aloittanut sijoittamisen. Määrät eroavat toisistaan huomattavasti. Nuoret ovat huomattavasti innokkaampia säästämään kuin sijoittamaan. Tuloksista huomataan, että nuoret ymmärtävät käsitteinä säästämisen ja sijoittamisen erot. Säästäminen on yleensä kausiluontoista, ja nuori voi aloittaa säästämisen aina uudelleen vaikka, joka kuukausi. Sijoittaminen ”aloitetaan” ehkä vain kerran, mutta se voi toisaalta olla yhtäjaksoista, kestää kauemmin ja viedä huomattavan paljon enemmän kuluttajan aikaa energiaa.

Oletko jo aloittanut säästämisen?

Oletko jo aloittanut sijoittamisen?

Kuvio 11. Nuorten säästämisen ja sijoittamisen aloittaminen (n=566)

Käytössä olevat sijoitusmuodot

Säästötili oli suosituin säästö-/sijoituskohde nuorten keskuudessa. 77,8 %:lla vastaajista oli käytössä säästötili. Toiseksi suosituin käyttökohde oli rahastot, joita käyttää 20,3 % vastaajista, ja kolmanneksi suosituin oli ASP-tili, jota käytti 13 % vastaajista. Johdannaisia vastaajilla ei ollut ollenkaan, ja ainoastaan 2,8 % vastaajista omisti sijoitusasunnon. 3,2 % vastaajista oli vastannut Jokin muu, mikä? – kohtaan. Muina säästämistä tai sijoituskohteena nuoret vastasivat käyttävänsä säästämistä käteisenä, tavallista tiliä, tavoitetiliä, taloa tai osuuspääomaa.

Kuvio 12 havainnollistaa nuorten käytössä olevia säästö- ja sijoitusmuotoja. Kuvioista näkee selkeästi, miten käyttömäärät ovat jakautuneet eri säästö- ja sijoitusmuotojen välillä.

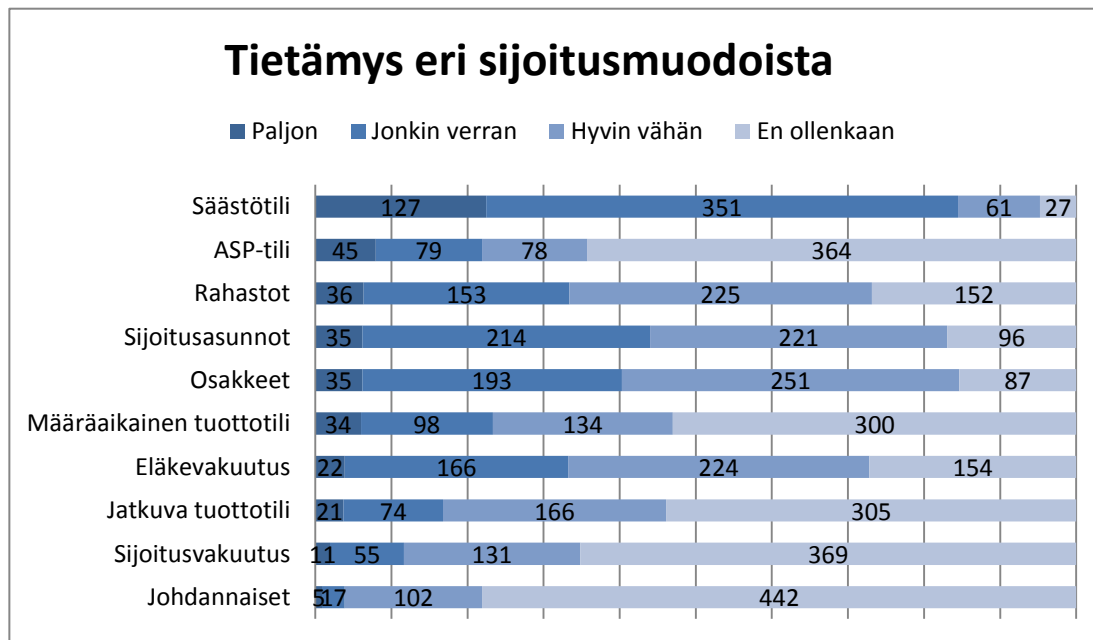

Kuvio 12. Nuorten käytössä olevat säästö- ja sijoitusmuodot (n=566)

Tietämys sijoitusmuodoista

Kuviossa 13 on havainnollistettu nuorten tietämystä eri sijoitusmuodoista. Sijoitusmuodot on järjestetty ylhäältä alas sen mukaan, mistä he tietävät eniten. Nuorten tietämys eri sijoitusmuodoista vaihteli suuresti. Säästötilistä 84,4 % vastaajista koki tietävänsä paljon tai jonkin verran. ASP-tilistä 78,1 % vastaajista ja jatkuvasta tuottotilistä 89,2 % vastaajista koki tietävänsä hyvin vähän tai ei ollenkaan. Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että useimmilla nuorilla on vähäinen tietous eri pankkitalletusvaihtoehdoista.

Rahastoista 33,4 % vastaajista ja osakkeista 40,3 % vastaajista koki tietävänsä paljon tai jonkin verran. Tutkimuksen perusteella nuoret tietävät näistä sijoitusmuodoista yllättävän paljon. Sijoitusvakuutuksesta 88,3 % vastaajista ja eläkevakuutuksesta 66,8 % vastaajista koki tietävänsä hyvin vähän tai ei ollenkaan. Kaikista vähiten, eli 78,1 % vastaajista, ei kokenut tietävänsä mitään johdannaisista. Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että nuoret tietävät säästötilistä eniten ja johdannaisista vähiten.

Kuvio 13. Nuorten tietämys eri sijoitusmuodoista (n=566)

Säästäminen ja sijoittaminen lähitulevaisuudessa

Alla olevassa kuviossa 14 on esitetty palkkikaaviolla nuorten säästämis- ja sijoittamissuunnitelmia lähitulevaisuudessa. Vastaajista noin yksi kolmasosa aikoo säästää tai sijoittaa lähitulevaisuudessa. Vastaajien keskuudessa suosituimmat sijoituskohteet lähitulevaisuudessa ovat säästötili, osakkeet ja eläkevakuutus. Suurin osa vastaajista ei haluaisi sijoittaa ollenkaan johdannaisiin, sijoitusvakuutukseen eikä ASP-tiliin.

0–1 vuoden sisällä vastaajista 56,4 % aikoo sijoittaa säästötiliin ja 12,9 % vastaajista rahastoihin. Saman ajan sisällä vastaajista vain 1,8 % aikoo sijoittaa johdannaisiin ja 3,9 % vastaajista sijoitusasuntoon tai sijoitusvakuutukseen. 2–3 vuoden sisällä vastaajista 18,2 % aikoo sijoittaa säästötiliin, 12,5 % vastaajista osakkeisiin ja 11,8 % vastaajista eläkevakuutukseen. 4–5 vuoden sisällä vastaajista 34,6 % aikoo sijoittaa sijoitusasuntoon, 27,7 % vastaajista eläkevakuutukseen ja 27,7 % vastaajista osakkeisiin.

Kuvio 14. Nuorten säästäminen ja sijoittaminen lähitulevaisuudessa (n=566)

Valintakriteerit

Tutkimuksen tuloksista näkee, että kaikki valintakriteerit vaikuttavat ainakin jonkin verran sijoitusmuotojen valintaan. Alla olevasta taulukosta 4 näkee prosenttimääräisesti, kuinka paljon eri valintakriteerit vaikuttavat sijoitusmuotojen valintaan. Eri valintakriteerien keskiarvot jakautuivat tasaisesti. Eniten vaikuttavaksi tekijäksi vastauksissa nousi tuotto 3,496 keskiarvolla ja toiseksi eniten vastanneiden mielestä sijoittamiseen vaikuttaa riski 3,383 keskiarvolla. Keskiarvoista 4 tarkoittaa, että vaikuttaa paljon sijoitusmuotojen valintaan ja 3, että vaikuttaa jonkin verran. Vastaaajien mielestä vähiten sijoitusmuotojen valintaan vaikuttaa sijoitusaika 2,983 keskiarvolla ja vaivattomuus 3,104 keskiarvolla.

Tutkimuksen tuloksista voidaan päätellä, että tuotto ja riski vaikuttavat eniten nuorten sijoitusmuotojen valintaan. Tulokset kertovat, että nuoret ovat valmiita näkemään vaivaa säästämisen ja sijoittamisen eteen. Tuloksista huomataan myös, ettei sijoitusaikalla ole kovin suurta merkitystä, vaan nuoret ovat valmiita sijoittamaan pitkälläkin tähtäimellä.

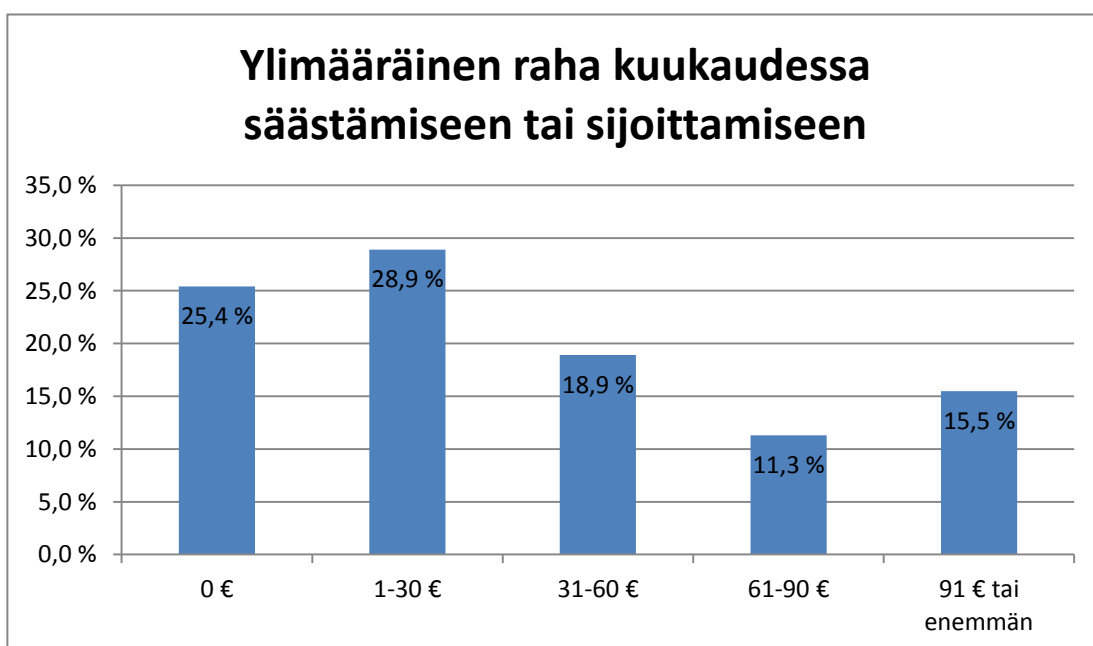
Taulukko 4. Sijoitusmuotojen valintaan vaikuttavat valintakriteerit (n=566)

	1 Ei vaikutta	2 Vaikuttaa vähän	3 Vaikuttaa jonkin verran	4 Vaikuttaa paljon	Keskiarvo
Tuotto	22	21	177	346	3,496
Riski	27	31	206	302	3,383
Pääoman suuruus	21	48	282	215	3,221
Talletussuoja	32	69	238	227	3,166
Rahaksi muuttamisen helppous	34	71	248	213	3,131
Vaivattomuus	32	83	245	206	3,104
Sijoitusaika	34	83	308	141	2,982

10.2.3 Kulutuskäyttäytyminen

Kuukausittain säästöön jäävä summa

Kuviosta 15 näkee, kuinka paljon ylimääräistä rahaa nuorilla jää kuukaudessa säästämiseen tai sijoittamiseen. Suurimmalle osalle vastaajista eli 28,9 %:lle jää ylimääräistä rahaa kuukaudessa 1–30 € säästämiseen tai sijoittamiseen ja jopa 15,5 %:lla vastaajista jää yli 91 € kuukaudessa. 25,4 %:lla vastaajista ylimääräistä rahaa ei jää ollenkaan säästämiseen tai sijoittamiseen. Jopa kolmelle vastaajalle neljästä jää jonkin verran ylimääräistä rahaa kuukaudessa.

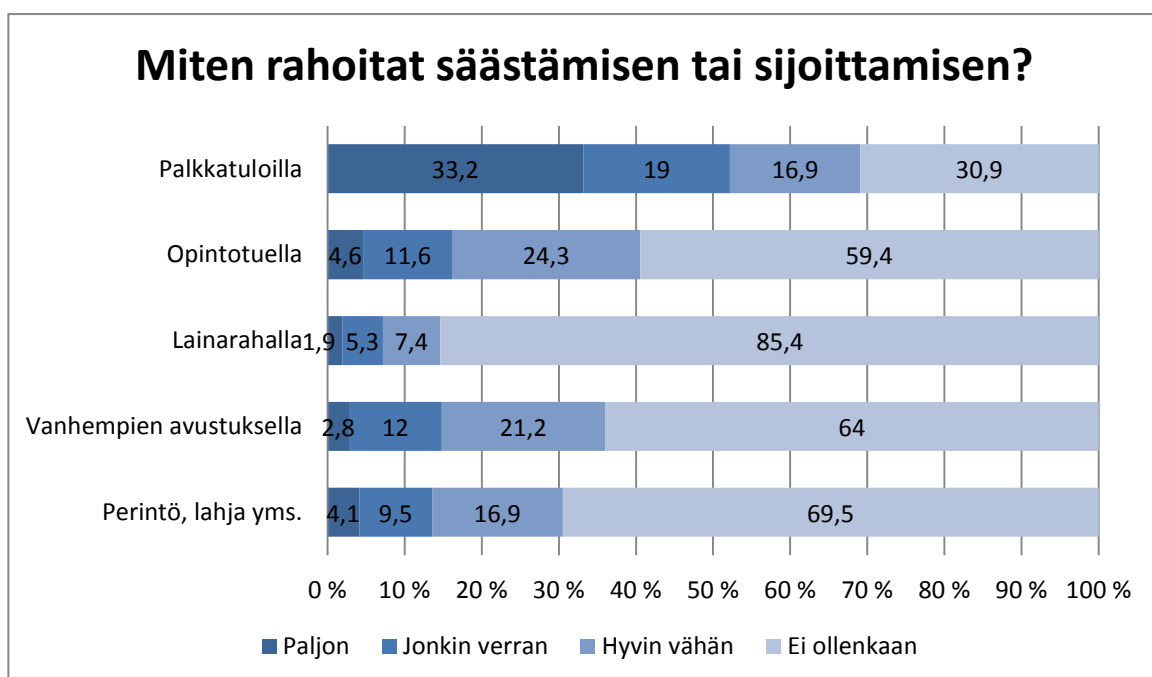

Kuvio 15. Nuorille kuukausittain jäävä ylimääräinen raha (n=566)

Tutkimuksen tuloksista voidaan todeta, että suurimmalle osalle nuorista jää jonkin verran ylimääräistä rahaa kuukaudessa säästämiseen ja sijoittamiseen. Tuloksista selviää, että melkein joka kuudennella vastaajalla jää käyttöön pakollisten menojen jälkeen vähintään 91 € rahaa kuukaudessa. Yleisesti luullaan, että nuorilla ei ole kiinnostusta tai mahdollisuutta säästämiseen tai sijoittamiseen. Tutkimustuloksien perusteelta nähdään, että nuorten miettiessä kuukausittaista kulutuskäyttäytymistään, he huomaavat pystyvänsä säästämään.

Säästämisen ja sijoittamisen rahoitus

Alla olevassa kuviossa 16 käyvät ilmi nuorten käyttämät rahoituskeinot. Nuoret rahoittavat säästämistä tai sijoittamista monella eri tavalla. Vastaajista 33,2 % rahoittaa sen palkkatuloilla. Seuraavaksi eniten säästämistä tai sijoittamista rahoitetaan opintotuella. 85,4 % vastaajista ei rahoita säästämistä tai sijoittamista ollenkaan lainarahalla, esimerkiksi opintolainalla. Lisäksi 69,6 %:lla vastanneista ei säästää tai sijoittaa perintö- tai lahjarahalla.

Kuvio 16. Nuorten säästämisen tai sijoittamisen rahoitus (n=566)

Tutkimuksen vastauksista voidaan todeta, että nuoret sijoittavat palkkatuloilla, eivätkä ole halukkaita sijoittamaan lainarahalla. Työssäkäyvillä nuorilla on suuremmat tulot ja sitä myötä paremmat mahdollisuudet säästää tai sijoittaa. Yllättävää tuloksissa on se, että osalla nuorista jää ylimääräistä rahaa opintuudesta säästämiseen tai sijoittamiseen. Nuoret säästävät tai sijoittavat hyvin vähän vanhempien avustuksella, mikä voi johtua siitä, että nykynuoret ovat melko itsenäisiä ja haluavat pärjätä omillaan.

Pankin yhteydenottotavat

Tällä kysymyksellä haluttiin saada selville, miten pankin tulisi lähestyä nuoria, jotka ovat mahdollisia säästäjiä tai sijoittajia. Kuvioon 17 on kerätty eri vastausvaihtoehtojen ja vastausten keskiarvot. Keskiarvon asteikko oli 1-4, jossa 1 oli huonoin vaihtoehto ja 4 paras vaihtoehto. Vastaajien mielestä sovittu ta-

paaminen pankin kanssa on paras yhteydenottotapa keskustella säästämiseen ja sijoittamiseen liittyvistä asioista. Seuraavaksi sopivin yhteydenottotapa on 2,81 keskiarvolla kirjeen lähettäminen asiakkaalle ja kolmanneksi parhain on 2,624 keskiarvolla sähköpostin lähettäminen asiakkaalle. Vastaajien mielestä pankin huonoin yhteydenottotapa säästämiseen ja sijoittamiseen liittyvistä asioista on puhelimessa tai tapahtumissa puhuminen.

Kuvio 17. Mieluisin pankin yhteydenottotapa nuorten mielestä (n=566)

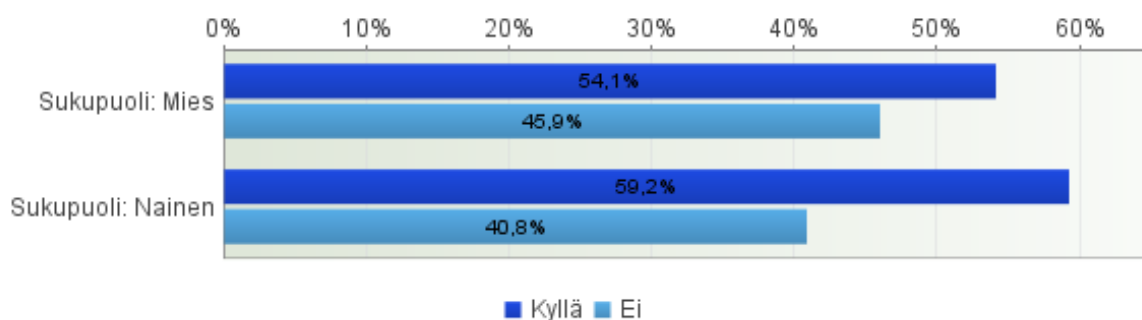
Tutkimustulosten perusteella pankin kannattaisi sovitussa tapaamisessa kertoa nuorelle säästämiseen ja sijoittamiseen liittyvistä asioista. Sovitun tapaamisen mielekkyys voi selittyä sillä, että tapaamisessa ollaan kasvotusten ja siinä luodaan vahva luottamus pankin ja nuoren välille. Tuloksista voidaan huomata, että puhelimella yhteydenotto on nuorten mielestä huonoin vaihtoehto keskustella säästämiseen ja sijoittamiseen liittyvistä asioista. Tämä voi johtua siitä, että yhteydenotto puhelimella ajatellaan helposti samankaltaiseksi puhelinmyynnin kanssa.

10.3 Tulosten johtopäätökset

Tutkimukseen vastanneiden määrä oli melkein kolme kertaa suurempi kuin tavoitteemme, mikä yllätti meidät positiivisesti. Suurin osa kyselyyn vastanneista oli opiskelijoita. Kyselyyn vastaamista varmasti motivoi vastaajien kesken arvottu 100 euron rahastolahjakortti. Tämä palkkio saattaa vääristää tuloksia positiivisesti, koska vastaajissa on nyt ehkä entistä enemmän niitä, joilla on sijoittamisesta kokemusta tai joita se kiinnostaa.

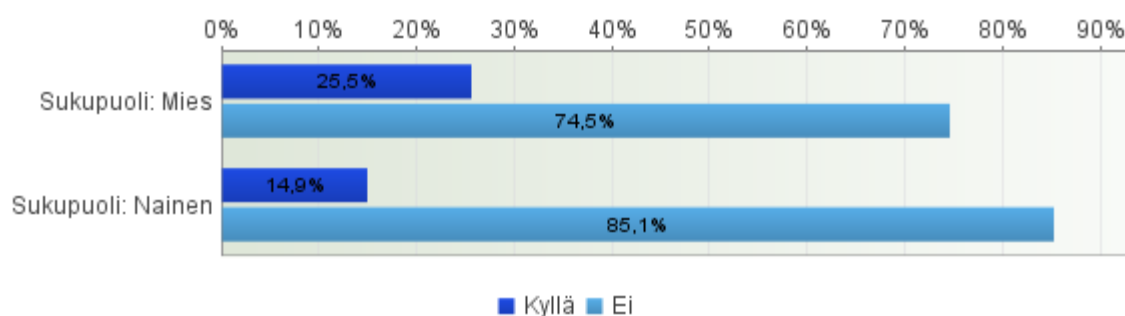
Säästämisen ja sijoittamisen jakautuminen nuorten naisten ja miesten välillä

Alla olevassa kuviossa 18 havainnoidaan nuorten naisten ja miesten säästämistä. 370 naisesta jopa 219 on jo aloittanut säästämisen ja 196 miehestä 106 on aloittanut säästämisen. Tutkimustuloksista voidaan todeta nuorten naisten olevan aktiivisempia säästämään kuin nuorten miesten.

Kuvio 18. Säästämisen jakautuminen nuorten naisten ja miesten välillä (n=325)

Vertailtaessa sukupuolen välisiä eroja sijoittamisessa voidaan todeta, että nuoret miehet sijoittavat enemmän kuin nuoret naiset. Kuviossa 19 voidaan nähdä, että neljäsosa nuorista miehistä sijoittaa. Nuorista naisista vain noin 15 % kertoo sijoittavansa.

Kuvio 19. Sijoittamisen jakautuminen nuorten naisten ja miesten välillä (n=105)

Tutkimuksen tuloksista voidaan todeta, että vastaajille säästäminen ja sijoittaminen ovat kaksi eri asiaa. Vertailtaessa nuorten naisten ja miesten säästämistä ja sijoittamista huomataan, että nuoret naiset säästävät enemmän kun taas nuoret miehet sijoittavat enemmän.

Eri pankkien asiakkaiden tietämys säästö- ja sijoitusmuodoista

Seuraavalla sivulla olevassa taulukossa 5 on esitetty eri pankkien asiakkaiden tietämystä säästö- ja sijoitusmuodoista. Taulukkoon olemme valinneet vastaajamääristä kolme suurinta pankkia. Vastaajista Osuuspankin asiakkaita oli 288, Sampo Pankin asiakkaita 75 ja Nordean asiakkaita 160. Vertailimme eri pankkien asiakkaiden tietämystä eri säästö- ja sijoitusmuodoista. Taulukossa on korostettu ne pankit, joiden nuoret asiakkaat tietävät keskimäärin eniten yksittäisistä säästö- ja sijoitusmuodoista. Keskiarvo on muodostettu vastausvaihtoehtojen 1–4, eli tietää ei ollenkaan – paljon, perusteella.

Taulukosta 5 näkee, että Osuuspankin asiakkaat tietävät eniten ASP-tilistä, määräaikaisesta tuottotilistä, jatkuvasta tuottotilistä sekä eläkevakuutuksista. Sampo Pankin asiakkailla tietämystä on eniten rahastoista. Nordean asiakkaiden tietämys jakautuu tasaisemmin säästötiliin, osakkeiden, johdannaisien, sijoitusvakuutuksen ja sijoitusasuntojen välillä. Jokaisen pankin asiakailta löytyy kuitenkin tietämystä kaikista eri sijoitusmuodoista.

Tutkimustuloksista voidaan todeta, että Osuuspankin asiakkaat tietävät eniten talletuksista, Sampo Pankin asiakkaat rahastoista ja Nordean asiakkaat sijoituksista. Eniten tietämystä eri sijoitusmuodoista löytyy Nordean asiakkailta.

Taulukko 5. Pankkien asiakkaiden tietämys eri säästö- ja sijoitusmuodoista (n=566)

	En ollenkaan	Hyvin vähän	Jonkin verran	Paljon	ka.
Säästötili - Osuuspankki	5 %	11 %	65 %	19 %	2,98
Säästötili - Sampo Pankki	7 %	9 %	63 %	21 %	2,99
Säästötili - Nordea	4 %	12 %	55 %	29 %	3,08
ASP-tili - Osuuspankki	61 %	16 %	15 %	8 %	1,71
ASP-tili - Sampo Pankki	73 %	12 %	12 %	3 %	1,44
ASP-tili - Nordea	64 %	13 %	13 %	11 %	1,7
Määräaikainen tuottotili - Osuuspankki	47 %	26 %	22 %	5 %	1,85
Määräaikainen tuottotili - Sampo Pankki	56 %	23 %	16 %	5 %	1,71
Määräaikainen tuottotili - Nordea	58 %	23 %	11 %	9 %	1,71
Jatkuva tuottotili - Osuuspankki	46 %	32 %	19 %	3 %	1,8
Jatkuva tuottotili - Sampo Pankki	60 %	29 %	5 %	5 %	1,56
Jatkuva tuottotili - Nordea	61 %	29 %	6 %	4 %	1,54
Rahastot - Osuuspankki	28 %	38 %	29 %	5 %	2,1
Rahastot - Sampo Pankki	19 %	40 %	32 %	9 %	2,32
Rahastot - Nordea	24 %	43 %	25 %	8 %	2,17
Osakkeet - Osuuspankki	17 %	44 %	35 %	5 %	2,27
Osakkeet - Sampo Pankki	17 %	41 %	29 %	12 %	2,36
Osakkeet - Nordea	12 %	44 %	36 %	8 %	2,4
Johdannaiset - Osuuspankki	76 %	20 %	3 %	0 %	1,27
Johdannaiset - Sampo Pankki	80 %	16 %	3 %	1 %	1,25
Johdannaiset - Nordea	77 %	18 %	3 %	2 %	1,3
Sijoitusvakuutus - Osuuspankki	64 %	26 %	9 %	1 %	1,47
Sijoitusvakuutus - Sampo Pankki	71 %	19 %	9 %	1 %	1,41
Sijoitusvakuutus - Nordea	61 %	24 %	11 %	4 %	1,58
Eläkevakuutus - Osuuspankki	22 %	43 %	32 %	4 %	2,17
Eläkevakuutus - Sampo Pankki	37 %	36 %	24 %	3 %	1,92
Eläkevakuutus - Nordea	29 %	39 %	27 %	5 %	2,08
Sijoitusasunnot - Osuuspankki	17 %	38 %	39 %	6 %	2,33
Sijoitusasunnot - Sampo Pankki	21 %	40 %	33 %	5 %	2,23
Sijoitusasunnot - Nordea	15 %	39 %	37 %	9 %	2,39

Säästö- ja sijoitusmuotojen jakautuminen iän mukaan

Tutkimustuloksista näkee, että eri-ikäisillä nuorilla on käytössä eri säästö- ja sijoitusmuotoja. Taulukossa 6 on havainnollistettu säästö- ja sijoitusmuotojen jakautumista iän mukaan. Kaikkien ikävuosien suosituin säästömuoto on säästötili. 21-vuotiaat ja siitä vanhemmat sijoittavat säästötilin lisäksi myös rahastoihin ja osakkeisiin. 22 ikävuodesta ylöspäin melkein 10 %:lla vastaajista on ASP-tili. Johdannaisia ei ole käytössä kenelläkään nuorella, joten se jätettiin pois taulukosta 6. Sijoitusvakuutuksia, eläkevakuutuksia ja sijoitus-asuntoja löytyy vain harvalta.

Taulukko 6. Säästö- ja sijoitusmuotojen jakautuminen iän mukaan (n=566)

	Säästö-tili	ASP-tili	Määrä-aikainen tuottotili	Jatkuva tuottotili	Rahastot	Osakkeet	Sijoitusvakuutus	Eläkevakuutus	Sijoitus-asunnot	Jokin muu, mikä?
Ikä: 18	56 %	0 %	6 %	13 %	19 %	0 %	0 %	0 %	0 %	6 %
Ikä: 19	70 %	9 %	0 %	4 %	9 %	4 %	0 %	0 %	4 %	0 %
Ikä: 20	73 %	7 %	11 %	0 %	5 %	2 %	2 %	0 %	0 %	0 %
Ikä: 21	49 %	4 %	7 %	5 %	13 %	11 %	0 %	0 %	2 %	9 %
Ikä: 22	59 %	11 %	5 %	0 %	13 %	8 %	1 %	3 %	0 %	1 %
Ikä: 23	50 %	8 %	4 %	5 %	14 %	13 %	1 %	3 %	1 %	1 %
Ikä: 24	45 %	10 %	6 %	4 %	14 %	6 %	6 %	6 %	4 %	0 %
Ikä: 25	45 %	14 %	2 %	2 %	11 %	11 %	0 %	5 %	7 %	2 %
Ikä: 26	31 %	10 %	3 %	5 %	23 %	8 %	6 %	11 %	2 %	2 %

Tutkimustuloksista voidaan todeta, että mitä vanhemmaksi nuori tulee, sitä rohkeammin hän uskaltaa sijoittaa muihinkin sijoitusmuotoihin kuin pelkästään talletuksiin. Iällä on siis merkitystä sijoitusmuotojen valinnassa.

Eri pankkien asiakkaiden käyttämät säästö- ja sijoitusmuodot

Valitsimme katseltavaksi Osuuspankin, Sampo Pankin ja Nordean nuorten asiakkaiden käyttämät säästö- ja sijoitusmuodot. Taulukosta 7 näkee, miten säästö- ja sijoitusmuotojen käyttö on jakautunut eri pankkien kesken. Säästötili oli kaikkien pankkien asiakkaiden suosituin säästökohde, eikä johdannaisia ollut käytössä minkään pankin asiakkailla.

Vastaajista 288 oli pääasiallisesti Osuuspankin asiakkaita. Näistä asiakkaista 72 %:lla on käytössä jokin talletusmuodoista. Sampo Pankin pääasiallisia

asiakkaita oli 75 vastaajista. Näistä jopa 20 % sijoittaa rahastoihin ja 17 % osakkeisiin. Vastaajista 160 oli pääasiallisesti Nordean asiakkaita. Nordean asiakkaista tasan puolet säästää säästötilille ja yksi kymmenestä sijoittaa rahastoihin.

Taulukko 7. Pankkien asiakkaiden käyttämän säästämisen- ja sijoitusmuodot

	Säästö-tili	ASP-tili	Määrä-aikainen tuottotili	Jatkuva tuottotili	Rahastot	Osakkeet	Sijoitusvakuutus	Eläkevakuutus	Sijoitus-asunnot	Jokin muu, mikä?
Osuuspankki	53 %	8 %	5 %	6 %	13 %	5 %	2 %	3 %	2 %	2 %
Sampo Pankki	45 %	3 %	6 %	0 %	20 %	17 %	0 %	3 %	2 %	3 %
Nordea	50 %	12 %	6 %	1 %	11 %	12 %	2 %	4 %	1 %	1 %

Riskin ja tuoton vaikutus nuorten naisten ja miesten säästämisen- ja sijoitusmuotojen valintaan

Nuorten naisten ja miesten välillä on eroavaisuutta riskin ja tuoton vaikutuksessa säästö- ja sijoitusmuotojen valinnoissa. Taulukosta 8 näkee tarkat prosenttiluvut kuinka paljon riski ja tuotto vaikuttavat nuorilla naisilla ja miehillä säästö- ja sijoitusmuotojen valinnassa. Jopa 59 %:iin nuorista naisista riski vaikuttaa paljon ja nuorilla miehillä vastaava prosenttiluku on 42. Tutkimustuloksista voidaan päätellä, että nuorilla miehillä on parempi riskinsietokyky.

Taulukko 8. Riskin ja tuoton vaikutus säästö- ja sijoitusmuotojen valintaan (n=566)

	Ei vaikutusta	Vaikuttaa hyvin vähän	Vaikuttaa jonkin verran	Vaikuttaa paljon	ka.
Riski - Mies	7 %	8 %	43 %	42 %	3,19
Riski - Nainen	4 %	4 %	33 %	59 %	3,48
Tuotto - Mies	6 %	3 %	27 %	65 %	3,51
Tuotto - Nainen	3 %	4 %	34 %	59 %	3,49

Tuotto vaikutti eri säästö- ja sijoitusmuotojen valintaan esitetyistä piirteistä eniten. Verrattaessa tuoton vaikutusta nuorten naisten ja miesten säästö- ja sijoitusmuotojen valintaan havaittiin, että nuorilla miehillä tuotto vaikuttaa enemmän. Tutkimustuloksista voidaan todeta nuorten miesten hakevan sijoituksillaan suurempaa tuottoa kuin nuorten naisten. Nuoret miehet ovat siis valmiita ottamaan suurempia riskejä suuremman tuoton saamiseksi. Nuoret naiset taas haluavat riskittömämpiä sijoituksia ja kohtuullisia tuottoja sijoituksilleen.

Säästöön jäävän rahan suhde käytössä oleviin säästö- ja sijoitusmuotoihin

Taulukosta 9 näkee, mihin säästö- ja sijoitusmuotoihin nuorten ylimääräiset rahat menevät. Taulukko havainnollistaa kuukausittain yli jäävän rahan määrän suuruuden vaikutuksen käytössä olevaan säästö- tai sijoitusmuotoon. Vertailuun otimme vain neljä suosituinta säästö- ja sijoitusmuotoa.

Taulukko 9. Säästöön jäävän rahan suhde säästö- ja sijoitusmuotoihin

	Säästötili	ASP-tili	Rahastot	Osakkeet
1-30 €	58 %	6 %	7 %	10 %
31-60 €	55 %	11 %	15 %	5 %
61-90 €	39 %	10 %	14 %	8 %
91 € tai enemmän	47 %	11 %	15 %	9 %

Tuloksista voidaan todeta, että kuukausittain jäävän rahasumman suuruudella on vaikutusta siihen, mitä säästö- tai sijoitusmuotoa nuoret käyttävät. Vähiten rahaa eli 1-60 euroa kuukaudessa säästäväillä nuorilla on käytössä säästötili, johon he säästönsä laittavat. Nuoret, joilla jää kuukausittain suurempi määrä rahaa säästöön, eli 61 euroa tai enemmän, käyttävät säästö- ja sijoitusmuotoja monipuolisemmin. Mitä enemmän nuorilla jää ylimääräistä rahaa kuukaudessa, sitä monipuolisemmin he käyttävät eri säästö- ja sijoitusmuotoja.

Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen tuloksia voidaan pitää luotettavana suuren vastaajamäärän vuoksi. Kyselyyn vastasi 566 nuorta, joiden keski-ikä oli 22,3 vuotta. Vastaajamäärä ylittää jopa valtakunnallisen tutkimuksen tasolle, joissa suositus on tutkimuskohtaisesti 500-1000 vastaajaa (Vilkkä 2007, 57). Saimme kyselyyn iältään ja koulutukseltaan erilaisten nuorten mielipiteitä ja kokemuksia.

Tutkimuslomakkeen asteikkovalintakysymykset olivat neliportaisia, koska sillä eliminoitiin neutraalit mielipiteet vastauksista. Neutraaleilla mielipiteillä ei saada aikaan johtopäätöksiä, ja ne antavat vastaajalle usein ulospääsyn kysymysten syvemmästä pohdinnasta.

Taloudellinen tiedotustoimisto on tehnyt tutkimuksen nuorten talousosaamisesta. Aihe oli osittain sama kuin meidän tutkimuksessamme. TAT:n tutkimus on nimeltään Tykkää taloudesta, ja siinä selvitettiin nuorten talouden tietämyksen tasoa, oman talouden hoitoa sekä suhtautumista taloudelliseen tulevaisuuteen. TAT:n tutkimuksen aineisto kerättiin 14.9–26.10.2011 välisenä aikana ja siihen vastasi 5103 nuorta, jotka olivat iältään 15–30-vuotiaita. Tykkää taloudesta -tutkimuksessa kysyttiin, mm. paljonko nuoret laittavat rahaa säästöön keskimäärin kuukaudessa. Tutkimuksesta selvisi, että nuorista joka kolmas ei laita lainkaan rahaa kuukausittain säästöön. (Taloudellinen tiedotustoimisto 2011, 37.) Tutkimuksemme tuloksista selvisi, että nuorista noin joka neljäs ei säästä lainkaan kuukausittain.

Finanssialan vuoden 2008 nuorisotutkimuksessa on tutkittu nuorten säästö- ja sijoituskohteita. Sen mukaan noin 50 %:lla nuorista on säästettynä tai sijoitettuna varoja eri kohteisiin. (Finanssialan keskusliitto 2008, 33.) Saimme tutkimuksessamme samankaltaisia tuloksia, joiden mukaan alle 60 %:lla nuorista on säästöjä ja noin 20 %:lla on sijoituksia.

Tutkimuksemme samankaltaiset tulokset TAT:n ja Finanssialan teettämien tutkimusten kanssa todistavat tutkimuksemme reliabiliteettia. Tulosten samankaltaisuus vähentää työstämme myös mahdollista systemaattista, joka tarkoittaa vastausten katoa tai sitä, että vastaajat valehtelevat, kaunistelevat tai vähättelevät asioiden tilaa (Vilkkä 2007, 153).

Opinnäytetyömme validiteettia heikentää, että otos ei vastaa täydellisesti koko perusjoukkoa. Otoksemme sisältää liian paljon opiskelijoita, ja he ovat maantieteellisesti vain Lappiin sijoittuneita. Työssä käyvät nuoret jätettiin otoksessa vähemmälle, koska heitä on vaikea tavoittaa. Käytetty otos valittiin, koska se oli kustannustehokasta. Otoksessa oleva suuri opiskelijoiden määrä saattaa vääristää tuloksia hieman. Opiskelijoiden alhainen tulotaso saattaa vääristää vähän ”kuukausittain säästöön jäävä rahasumma”-kysymyksen vastauksia. Säästöjen pieni vääristyminen saattaa peilautua hieman myös käytössä oleviin säästö- ja sijoituskohteisiin.

11 POHDINTA

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää nuorten käyttämiä säästö- ja sijoitusmuotoja sekä nuorten mielestä pankin parhaimpia lähestymistapoja säästämiseen ja sijoittamiseen liittyvissä asioissa. Työssä selvitettiin, mitä säästö- ja sijoitusmuotoja nuoret käyttävät, mitkä tekijät vaikuttavat nuorten säästö- ja sijoitusmuotojen valintaan ja mikä olisi paras tapa lähestyä nuoria pankin puolelta. Tutkimustulosten perusteella noin 60 % nuorista säästää ja noin 20 % nuorista sijoittaa. Tuloksista saatiin selville, että nuorten keskuudessa ylivoimaisesti suosituin säästämiskohde on säästötili ja, että johdannaisiin nuorista ei sijoita kukaan.

Kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä oli mielestämme oikea valinta tähän tutkimukseen. Määrällinen tutkimuspa mahdollisti suuren vastaajamäärän ja tulosten yleistettävyyden. Tällä tavalla saimme hyvin selville perusjoukon, eli nuorten mielipiteitä, asenteita ja kokemuksia.

Selvitimme nuorten säästämistä ja sijoittamista lähettämällä kyselyn linkkinä Rovaniemen ammattikorkeakoulun, Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun, Lapin Yliopiston ja Lapin Ammattiopiston opiskelijoille. Lisäksi lähetimme kyselyn sähköpostitse ja sosiaalisen median välityksellä yksittäisille kohderyhmään kuuluville henkilöille. Sähköisen kyselyn tekeminen Webropolilla oli oivallinen valinta ja kyselyn lähettämisen ajoitus oli oikea, koska saimme valtavasti vastaajamäärän.

Kyselylomakkeessa oli muutamia epäselviä kohtia, joita olisi voinut tarkentaa. Yksi niistä oli taustatietojen Koulutus-kohta, jossa kysyttiin vastaajan koulutusta. Tuloksista voi päätellä, että vastaajat olivat ymmärtäneet sen eri tavoilla. Osa vastaajista oli vastannut sen koulutustason, miltä he ovat viimeksi valmistuneet, ja toiset olivat laittaneet sen koulutustason, millä he tällä hetkellä opiskelevat. Tästä syystä emme tehneet mitään päätelmiä koulutuksen vaikutuksesta säästö- ja sijoitusmuotojen valintaan. Toinen epäselvyys oli säästö- ja sijoitusmuotojen Sijoitusasunnot-kohta. Tuloksista voi päätellä, että osa vastaajista on ymmärtänyt sijoitusasunnon myös asunnoksi, jossa itse asuu. Kyselyssä kuitenkin tarkoitimme sijoitusasunnolla asuntoja, joita omistaja vuokraa. Kyseiset epäselvyydet eivät paljastuneet, vaikka testasimme kyselylomaketta muutamalla perusjoukkoon kuuluvalla henkilöllä.

Kyselylomakkeen muutamista epäkohdista huolimatta tutkimuksemme onnistui mielestämme hyvin. Tutkimus oli miellyttävä toteuttaa ja aihe oli ajankohdainen ja mielenkiintoinen. Saimme opinnäytetyön tehtyä kolmessa kuukaudessa. Näin nopean aikataulun mahdollisti hyvä organisointi ja rytmitetty työnteko. Aikataulussa pysymisen ansiosta tutkimustulokset ovat ajantasaisia ja käytössä toimeksiantajalla sovittuna aikana. Jälkeenpäin mietittynä olisimme voineet jättää teoriaosuudesta johdannaiset kokonaan pois, koska harva nuori käyttää niitä ja koska monikaan ei tiedä niistä juuri mitään. Olemme kirjoittamisessa pyrkineet välttämään kapulakieltä ja kertomaan asiat selkeästi sekä aukaisemaan aihealueeseen liittyvät käsitteet. Toisaalta kirjoitustyyliin olisimme voineet olla hieman tieteellisempiä ja olisimme voineet käyttää enemmän alan termistöä.

Tutkimuksen teoriaosassa käytimme vahvaa lähdekritiikkiä. Suurin osa valitsemistamme lähteistä on julkaistu 2000-luvulla, joten tieto on ajantasaista. Lisäksi valitsimme lähteiden tekijöiksi alan asiantuntijoita. Pidämme teoriaosuuden tietoja luotettavana, koska samat teoriat toistuivat useissa eri lähteissä. Teoriaosassa pyrimme käyttämään mahdollisimman laajasti eri tietolähteitä.

Kyselyn tutkimustulokset vastasivat tutkimusongelmiimme. Kyselylomakkeen avulla mittasimme oikeita asioita, koska saimme ratkaistua tutkimusongelmamme. Tuloksista saatiin selville, että nuoret käyttävät säästö- ja sijoitusmuotona säästötiliä. Nuorten varttuessa mukaan tulevat myös rahastot ja osakkeet. Kolmella nuorella neljästä jää ylimääräistä rahaa kuukausittain säästämiseen tai sijoittamiseen. Nuorten valitessa säästö- ja sijoitusmuotoja, poisto päätökseen vaikuttavat eniten riski ja tuotto. Nuoret keskustelevat mieluiten säästö- ja sijoitusasioista pankin kanssa sovitussa tapaamisessa.

Tutkimuksen tuloksista selvisi, että nuorten naisten ja miesten välillä on hieman eroavaisuutta sijoituskäyttäytymisessä. Nuoret naiset säästävät enemmän ja nuoret miehet sijoittavat enemmän. Nuoret miehet ovat myös riskisietokykyisempiä ja hakevat suurempia tuottoja, kun taas nuoret naiset karttavat riskiä enemmän ja haluavat varmoja sijoituksia.

Aiheesta olisi mahdollista tehdä jatkotutkimuksia. Esimerkiksi aiheesta, kuinka nuorten säästäminen ja sijoittaminen on kehittynyt vuosien varrella, tai

säästämiseen ja sijoittamiseen liittyvistä verotuksellisista asioista. Nämä aiheet olisivat ajankohtaisia ja vähän tutkittuja asioita. Lisäksi nuorten sijoituskäyttäytymisen syy-seuraussuhteisiin olisi mielenkiintoista perehtyä syvemmin. Tutkimuksemme nojautuen voitaisiin tehdä jatkotutkimus, jossa luodaan nuorille oma pankkipalvelupaketti säästämiseen ja sijoittamiseen.

LÄHTEET

- Aakula, E. 2010. Nuorten sijoittaminen. Opinnäytetyö. Laurea-ammattikorkeakoulu: Liiketalouden koulutusohjelma.
- Anderson, N. – Tuhkanen, J. 2004. Järkevän sijoittamisen perusteet. Helsinki: Edita Publishing.
- Arvopaperi 2011. Oppaat – optiosanastot. Osoitteessa <http://www.arvopaperi.fi/oppaat/optiosanasto/a78618>. 20.10.2011.
- Asuntosijoitusopas 2011. Vaurastu asuntosijoittamisella. Osoitteessa <http://www.asuntosijoitusopas.fi/> 8.11.2011.
- Autio, M. 2006. Kuluttajuuden rakentuminen nuorten kertomuksissa. Suomalaisen kirjallisuuden seura. Helsinki: Hakapaino Oy.
- Autio, M. – Eresmaa, I. – Heinonen, V. – Koljonen, V. – Paju, P. – Wilska, T.-A. 2002. Pakko riittää, näkökulmia nuorten maksuhäiriöihin ja kulutukseen. Nuorisotutkimus verkosta. Helsinki: Yliopistopaino.
- E-conomic sverige ab 2011. Johdannainen – mitä tarkoittaa johdannainen? Osoitteessa <http://www.e-conomic.fi/kirjanpito-ohjelma/sanakirja/johdannainen>. 20.10.2011.
- EQ varainhoito 2011. Johdannaiskoulu – Mikä on warrantti? Osoitteessa <http://eqonline-fi.warrants.com/services/abc.php>. 21.10.2011.
- Erola, M. 2009. Paras sijoitus – itsepuolustusopas sijoittajalle. Helsinki: Talentum.
- FIM 2011. Yhdistelmärahastot. Osoitteessa <https://www.fim.com/suomi/mutualfunds/funds/assetallocationfunds>. 19.10.2011.
- Finanssialan keskusliitto 2008. Nuorisotutkimus. Tutkimusraportti. Kevät 2008. Osoitteessa http://www.fkl.fi/materiaalipankki/julkaisut/Julkaisut/Nuorisotutkimus_2008.pdf 2.11.2011.
- Finanssialan keskusliitto 2009. Nuorten rahankäyttötutkimus. Tutkimusraportti. Kevät 2009. Osoitteessa http://www.fkl.fi/materiaalipankki/julkaisut/Julkaisut/Nuorten_rahankayttotutkimus_2009.pdf. 2.11.2011.
- Galbraith J. R. 2005. Desinnig the customer-centric organization. San Francisco: Jossey-Bass A Wiley Imprint.
- Haight, G. - Singer, T. – Daniel, D. 2005. Real Estate Investment Handbook. Hoboken, NJ, USA: Wiley.
- Hellman, K. 2003. Asiakastavoitteet ja –strategiat – Asiakastuloslaskelma, -tase, -virta ja –portfoliot. Helsinki: WSOY.

- Hirsjärvi, S. – Remes, P. – Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hoppu, K. 2004. Sijoitustuotteiden markkinoinnin sääntely. Vantaa: WSOY.
- Hämäläinen, K. 2003. Osakeijoittajan opas. Helsinki: Tammi.
- Hämäläinen, K. 2005. Sijoittajan käsikirja. Arvopaperi. Helsinki: Talentum.
- Internet Center for Management and Business Administration, Inc. 2002–2010. Maslow's Hierarchy of Needs. Osoitteessa <http://www.netmba.com/mgmt/ob/motivation/maslow/>. 9.12.2011.
- Jobber, D. – Lancaster, G. 2009. Selling and sales management. 8th edition. Essex: Prentice Hall.
- Joensuun yliopisto 2011. Kuluttajat ja organisaatiot ostajina. Osoitteessa <http://www.joensuu.fi/taloustieteet/markkinointi/kuluttajamarkkinointi/kul2.htm>. 1.11.2011.
- Junnonen, M. 2009. Vakuutussijoittaminen pähkinänkuoressa. Finanssivalvonta. Osoitteessa http://www.fin-fsa.fi/fi/Tiedotteet/Esitelmat/messuesitelmat/Documents/Vakuutussijoittaminen_pahkinankuoressa.pdf. 21.10.2011.
- Järvinen, S. – Parviainen, A. 2011. Pääomaturvattu sijoittaminen. Helsinki: Talentum.
- Kallunki, J.-P. – Martikainen, M. – Niemelä, J. 2007. Ammattimainen sijoittaminen. Helsinki: Talentum.
- Kananen, J. 2008. Kvantti. Kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kauppalehti 2011. Kolmannes suomalaisista ei säästä lainkaan. Kauppalehti N:O 211, 6.
- Keskisuomalainen 2009. Säästöpalkkio moninkertaisti ASP-tilien suosion. Osoitteessa <http://www.ksml.fi/uutiset/talous/saastopalkkio-moninkertaisti-asp-tilien-suosion/808291>. 21.1.2012.
- Knüpfer, S. Puttonen, V. 2009. Moderni rahoitus. Helsinki: WSOY.
- Kotler, P. – Armstrong, G. – Wong, V. – Saunders, J. 2008. Principles of marketing. Fifth European edition. Essex: Prentice Hall.
- Kuvaja, S. 2010. Hyvä raha. Helsinki: Kirjapaja.
- Kyröläinen, P. 2007. Essays on investor behavior and trading activity. University of Oulu: Faculty of economics and business administration, department of accounting and finance. Osoitteessa <http://herkules oulu.fi/isbn9789514284366/isbn9789514284366.pdf>. 3.11.2011.
- Lancaster, G. – Massingham, L. 2001. Marketing management. Third edition. Berkshire: MacGrawhill.

- Leppiniemi, J. 2003. Pörssikurssi. Helsinki: WSOY.
- Lindström K. 2005. Menesty osakesijoittajana. Helsinki: Talentum.
- Marttala, A. – Tervaniemi, S. 2001. Kemi-Tornio ammattikorkeakoulun 18–30-vuotiaiden opiskelijoiden sijoituskohteet. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu: Liiketalouden koulutusohjelma.
- Niinimäki, J.-P. 2000. Bank Panics, Deposit Insurance and Liquidity. Kansantaloustieteen tutkimuksia, No. 86:2000. Research Reports. Helsinki: Helsingin yliopisto, Kansantaloustieteen laitos.
- Nikkinen, J. – Rothovius, T. – Sahlström P. 2002. Arvopaperisijoittaminen. Helsinki: WSOY.
- Noel, H. 2009. Consumer behaviour. La Vergne USA: AVA Publishing.
- Nordea 2011. Talletukset. Osoitteessa <http://www.nordea.fi/Henkil%C3%B6asiakkaat/P%C3%A4ivitt%C3%A4iset%2Braha-asiat/Talletukset/701744.html>. 18.10.2011.
- OMX. 2007. Opi osakkeet. Helsinki: OMX.
- OP-Pohjola-ryhmä 2011a. Pohjolan Osuuspankin yrityseshittely. Osoitteessa <https://www.op.fi/op/op-pohjola-ryhma/op-pohjola-ryhma/osuuspankit/pohjolan-osuuspankin-yrityseshittely?cid=150302677&srcpl=3>. 8.12.2011.
- OP-Pohjola-ryhmä 2011b. Euribor ja OP-Prime. Osoitteessa <https://www.op.fi/op/henkiloasiakkaat/lainat/korot-ja-hinnat/euribor-ja-op-prime?id=20610&srcpl=3>. 6.1.2012.
- OP-Pohjola-ryhmä 2011c. Säästäjän tilit. Osoitteessa <https://www.op.fi/op/henkiloasiakkaat/tilit-ja-maksut/tutustu-tileihin/saastajan-tilit?id=15110&srccid=151502248&srcpl=3>. 18.10.2011.
- OP-Pohjola-ryhmä 2011d. Tavoitetili. Osoitteessa <https://www.op.fi/FI/Sivukansiot/SOVELLUKSET/Tilit/Ehdot%20ja%20eshittely/Tavoitetilin%20eshittely.pdf?srcpl=3>. 18.10.2011.
- OP-Pohjola-ryhmä 2011e. ASP-tili. Osoitteessa <https://www.op.fi/op/henkiloasiakkaat/tilit-ja-maksut/tutustu-tileihin/saastajan-tilit/asp-tili?id=15113&srcpl=4>. 18.10.2011.
- OP-Pohjola-ryhmä 2011f. ASP-säästäminen ja –laina. Osoitteessa <https://www.op.fi/op/henkiloasiakkaat/lainat/asuntolaina/asp-laina?id=20210>. 18.10.2011.
- OP-Pohjola-ryhmä 2011g. Määräaikainen tuottotili. Osoitteessa <https://www.op.fi/op/henkiloasiakkaat/tilit-ja-maksut/tutustu-tileihin/sijoittajan-tilit/maaraaikainen-tuottotili?id=15121&srcpl=8>. 18.10.2011.

- OP-Pohjola-ryhmä 2011h. Jatkuva tuottotili. Osoitteessa
<https://www.op.fi/op/henkiloasiakkaat/tilit-ja-maksut/tutustu-tileihin/sijoittajan-tilit/jatkuva-tuottotili?id=15122&srcpl=8>.
19.10.2011.
- OP-Pohjola-ryhmä 2011i. OP-sijoitusvakuutus. Osoitteessa
<https://www.op.fi/op/henkiloasiakkaat/vakuutukset-ja-vahingot/op-sijoitusvakuutus?cid=150048735&srcpl=3>.
21.10.2011.
- Pesonen, M. 2011. Sijoittajan maailma - OP-Pohjolan sijoitusopas. Jyväskylä: WSOYpro Oy.
- Pohjola 2011. Johdannaiset. Osoitteessa
<https://www.pohjola.fi/pohjola/yritys--ja-yhteisoasiakkaat/markets/johdannaiset?id=325200>. 20.11.2011.
- Poikonen, P. – Silvola, T. 2010. Eläkesäästäminen. Sastamala: Vammalan kirjapaino Oy.
- Posio, K. 2011. Pohjolan Osuuspankin pankinjohtajan haastattelu 3.11.2011.
- Puttonen, V. – Kivisaari, T. 1997. Sijoittaminen ja sijoitusrahastot Suomessa. Helsinki: Ky-Palvelu Oy.
- Puttonen, V. – Repo, E. 2003. Miten sijoitan rahastoihin. Helsinki: WSOYpro.
- Pörssisäätiö 2011. Myllerrys avaa sijoittajalle mahdollisuuksia. Osoitteessa
<http://www.porssisaatio.fi/artikkelit/myllerrys-avaa-sijoittajalle-mahdollisuuksia>. 24.11.2011.
- Pörssisäätiö 2009. Sijoitusrahasto opas. Osoitteessa
<http://www.porssisaatio.fi/s/f/editor/attachments/sijoitusrahastot.pdf>. 20.10.2011.
- Pörssisäätiö 2008. Miten valitsen korkosijoituksen? Sanasto. Osoitteessa
<http://www.porssisaatio.fi/artikkelit/miten-valitsen-korkosijoituksen,9>. 19.10.2011.
- Pörssisäätiö 2006. Mitkä käsitteet sijoittajan on hyvä tuntea. Osoitteessa
<http://www.porssisaatio.fi/artikkelit/mitka-kasitteet-sijoittajan-on-hyva-tuntea>. 20.10.2011.
- Rekonen, S. 2003. Hyödyllinen säästö – kirja. Otamedia Oy.
- Saarinen, H. 2001. Nuoruus ja hulluus, vanhuus ja viisaus? Tutkimus nuorten kulutuskäyttäytymisestä ja velkaantumisesta. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus STAKES. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Sampopankki 2011. Talletussuoja. Osoitteessa <http://www.sampopankki.fi/fi-fi/Henkiloasiakkaat/Paivittaiset-rahasiat/Tilit/Pages/Talletussuoja.aspx>. 18.10.2011.
- Sijoittajat.com 2011. Warrantti ja warrantit. Osoitteessa
<http://www.sijoittajat.com/infoa/warrantit.php>. 21.10.2011.

- Solomon, M. R. – Bamossy, G. – Askegaard, S. – Hogg, M. K. 2010. Consumer behavior. A European perspective. Fourth edition. Essex: Prentice Hall.
- Storbacka, K. – Blomqvist, R. – Dahl, J. – Häeger, T. 2003. Asiakkuuden arvon lähteellä. Helsinki: WSOY.
- Talletuskorkovertailu.fi 2011. Tietoa talletuksista. Osoitteessa <http://www.talletuskorkovertailu.fi/tietoa/talletukset/>. 18.10.2011.
- Talletussuojarahasto 2011. Talletussuojarahasto. Osoitteessa <http://www.talletussuojarahasto.fi/>. 18.10.2011.
- Taloudellinen tiedotustoimisto 2011. Tykkää taloudesta – Linkki nuorten talousosaamiseen. Helsinki: TAT-ryhmä / taloudellinen tiedotustoimisto ry.
- Taloussanommat 2011. Mitä Ps-säästäminen on? Osoitteessa <http://www.taloussanommat.fi/ps-saastot/usein-kysytyt-kysymykset/> 9.11.2011.
- Taloussanommat 2010. Pankissa rahasi hupenevat. Osoitteessa <http://www.taloussanommat.fi/raha/2010/07/15/pankissa-rahasi-hupenevat/20109455/139>. 19.10.2011.
- Taloussanommat 2011. Taloussanakirja: johdannaissopimus. Osoitteessa <http://www.taloussanommat.fi/porssi/sanakirja/termi/johdannaissopimus/0>. 20.10.2011.
- Taloustaito.fi 2009. Ensiasuntoa säästävän edut paranivat. Osoitteessa <http://www.taloustaito.fi/fi-FI/a/?groupId=fbba2963-963e-4b21-a2a4-243d3b7842f7&announcementId=10b748a6-912a-4db5-b239-2c03065a371b>. 18.10.2011.
- Tapiola-ryhmä 2011a. Säästötili. Osoitteessa http://www.tapiola.fi/www/Yksityisasiakkaat/Pankkipalvelut/Tilit/Saastotili/saastotili_esittely.htm. 18.10.2011.
- Tapiola-ryhmä 2011b. Määräaikainen tuottotili. Osoitteessa http://www.tapiola.fi/www/Yksityisasiakkaat/Pankkipalvelut/Tilit/Maaraaikainen+tuottotili/maaraaikainen_tuottotili.htm. 18.10.2011.
- Valtionkonttori 2009. ASP-säästötili. Osoitteessa <http://www.valtiokonttori.fi/public/default.aspx?nodeid=19238>. 18.10.2011.
- Valtiovarainministeriö 2008. Valtion it-palvelukeskus, asiakkuussuunnitelma. Osoitteessa http://www.google.fi/url?sa=t&rct=j&q=asiakkuusstrategiat&source=web&cd=2&ved=0CCwQFjAB&url=http%3A%2F%2Fwww.vm.fi%2Fvm%2Ffi%2F04_julkaisut_ja_asiakirjat%2F03_muut_asiakirjat%2F20080707Valtio%2FVIP_asiakkuussuunnitelma_v2.1.doc&ei=yyXCTvCWII7O4QS134i8DQ&usg=AFQjCNHHVPIfhcLTIfX01mBN6fVfGdPHRA . 15.11.2011.

Veronmaksajien Keskusliitto ry 2010. Vapaaehtoinen eläkevakuutus. Osoitteessa
<http://www.veronmaksajat.fi/omatveroasiat/vapaaehtoinenelakevakuutus>. 21.10.2011.

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Helsinki: Tammi.

Vuokraturva Oy 2011. Asuntosijoittaminen. Osoitteessa
<http://www.vuokraturva.fi/palveluasuntosijoittajille/asuntosijoittamisen-idea/>. 8.11.2011.

Wiitala R. 2000. Analyytikkojen suositusten vaikutus Helsingin pörssissä noteerattuihin osakkeisiin 1993-1999. Pro gradu –tutkielma. Jyväskylän yliopisto: Kansantaloustiede. Taloustieteiden tiedekunta.

LIITTEET

Kyselylomake

Liite 1

18- vuotishuolto lomake

Liite 2

Kysely nuorten 18–26 vuotiaiden säästämisestä ja sijoittamisesta

Liite 1

Olemme Rovaniemen ammattikorkeakoulun Liiketalouden koulutusohjelman opiskelijoita. Teemme opinnäytetyötä nuorten 18–26 vuotiaiden säästämisestä ja sijoittamisesta. Keräämme tietoja nuorten kiinnostuksesta eri sijoitusmuotoihin, sijoitusmuotojen valitsemisen kriteereistä, kulutuskäyttäytymisestä ja pankin lähestymistavoista. Keräämämme tiedot käsitellään luottamuksellisesti eikä kenenkään tietoja esitetä erikseen.

Tutkimustuloksien avulla pyritään kehittämään säästö- ja sijoitustarjontaa nuorille. Kyselyyn vastaaminen vie vain muutaman minuutin ajastasi. Vastaathan ystävällisesti 28.11.2011 mennessä. Halutessasi voit jättää yhteystietosi kyselylomakkeen loppuun.

Kaikkien yhteystietonsa jättäneiden kesken arvotaan Pohjolan Osuuspankin 100€ rahastolahjakortti.

Ystävällisin terveisin,

Kristian Männistö 301L08

Pia Lehtoniemi 301L09C

RAMK

Taustatiedot:**1. Sukupuoli** Mies Nainen**2. Ikä**

_____

3. Sosiaalinen asema Opiskelija Työssäkäyvä Työtön**4. Mikäli olet opiskelija:
Työskenteletkö opiskelun ohella** Kyllä Ei**5. Koulutus** Lukio Ammattilukio Ammattikoulu Ammattikorkeakoulu Yliopisto**6. Pääasiallinen pankkisuhde** Osuuspankki Sampo Pankki Nordea Handelsbanken Tapiola Aktia Säästöpankki S-Pankki Jokin muu, mikä? _____**Sijoitusmuodot:****7. Oletko jo aloittanut säästämisen?** Kyllä Ei**8. Oletko jo aloittanut sijoittamisen?** Kyllä Ei**9. Mikäli vastasit edellisiin kyllä:
Mitä säästö-/sijoitusmuotoja käytät?** Säästötili ASP-tili Määräaikainen tuottotili Jatkuva tuottotili Rahastot Osakkeet Johdannaiset Sijoitusvakuutus Eläkevakuutus Sijoitusasunnot Jokin muu, mikä? _____

**10. Kuinka paljon tiedät seuraavista sijoitusmuodoista?
(1 En ollenkaan, 2 hyvin vähän, 3 jonkin verran, 4 paljon)**

	1	2	3	4
Säästötili	☐	☐	☐	☐
ASP-tili	☐	☐	☐	☐
Määräaikainen tuottotili	☐	☐	☐	☐
Jatkuva tuottotili	☐	☐	☐	☐
Rahastot	☐	☐	☐	☐
Osakkeet	☐	☐	☐	☐
Johdannaiset	☐	☐	☐	☐
Sijoitusvakuutus	☐	☐	☐	☐
Eläkevakuutus	☐	☐	☐	☐
Sijoitusasunnot	☐	☐	☐	☐

11. Mihin säästö-/sijoitusmuotoihin haluaisit sijoittaa?

	En halua sijoittaa	0-1 v. sisällä	2-3 v sisällä	4-5 v. sisällä
Säästötili	☐	☐	☐	☐
ASP-tili	☐	☐	☐	☐
Määräaikainen tuottotili	☐	☐	☐	☐
Jatkuva tuottotili	☐	☐	☐	☐
Rahastot	☐	☐	☐	☐
Osakkeet	☐	☐	☐	☐
Johdannaiset	☐	☐	☐	☐
Sijoitusvakuutus	☐	☐	☐	☐
Eläkevakuutus	☐	☐	☐	☐
Sijoitusasunnot	☐	☐	☐	☐

12. Miten valintakriteerit vaikuttavat sijoitusmuodon valintaan?

(1 Ei vaikutusta, 2 vaikuttaa hyvin vähän, 3 vaikuttaa jonkin verran, 4 vaikuttaa paljon)

	1	2	3	4
Riski	☐	☐	☐	☐
Tuotto	☐	☐	☐	☐
Sijoitusaika	☐	☐	☐	☐
Pääoman suuruus	☐	☐	☐	☐
Vaivattomuus	☐	☐	☐	☐
Rahaksi muuttamisen helppous	☐	☐	☐	☐
Talletussuoja	☐	☐	☐	☐

Kulutuskäyttäytyminen:

13. Kuinka paljon sinulla jää keskimäärin kuukaudessa ylimääräistä rahaa säästämiseen tai sijoittamiseen?

- 0 €
 1-30 €
 31-60 €
 61-90 €
 91 € tai enemmän

**14. Miten rahoitat säästämisen tai sijoittamisen?
(1 Ei ollenkaan, 2 hyvin vähän, 3 jonkin verran, 4 paljon)**

	1	2	3	4
Palkkatuloilla	☐	☐	☐	☐
Opintotuella	☐	☐	☐	☐
Lainarahalla (esim. opintolaina)	☐	☐	☐	☐
Vanhempien avustuksella	☐	☐	☐	☐
Perintö, lahja yms.	☐	☐	☐	☐

15. Miten haluaisit pankin ottavan sinuun yhteyttä säästämiseen ja sijoittamiseen liittyvissä asioissa? (1 Huonoin vaihtoehto, 2 huono vaihtoehto, 3 hyvä vaihtoehto, 4 paras vaihtoehto)

	1	2	3	4
Puhelimella	☐	☐	☐	☐
Kirjeellä	☐	☐	☐	☐
Sähköpostilla	☐	☐	☐	☐
Verkkopankilla	☐	☐	☐	☐
Sovitulla tapaamisella	☐	☐	☐	☐
Tapahtumissa	☐	☐	☐	☐

16. Mikäli haluat osallistua Pohjolan Osuuspankin 100€ rahastolahjakortin arvontaan, jätä yhteystietosi tähän:

Nimi: _____
Puh.: _____

Kiitos vastauksestasi!

